

תשורה

משמחת הנישואין

של

שאול וחיה שרה שיחיו

בן שחר

שטורעמניס שטורעמניס SHTUREMNISS

יום שלישי כ"א סיון ה'תשס"ח

כפר חב"ד

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו ובחסדו הגדול זיכנו בנישואינו למזל טוב ביום ג' שהוכפל בו כי טוב כ"א סיון ה'תשס"ח.

התודה והברכה נתונה בזאת לידידינו ומכירנו אשר הואילו לבוא מרחוק ומקרוב ליטול חלק בשמחתנו ולברך אותנו ואת הורינו שיחיו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

לזכרון טוב מיום כלולותינו הננו בזה לכבדכם בתשורה זו – כנהוג לאחרונה מיוסד על הנהגת כ"ק אדמו"ר מוהרי"ט צבתונת כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע.
התשורה כוללת:

א. צילום התשורה שחולקה בחתונת כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע אשר כלשון כ"ק אדמו"ר מוהרי"ט צ"סגולה יהיה לכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר."

ב. לקט אגרות-קודש מכ"ק אדמו"ר מוהרי"ט צ"ס וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו שקיבל זקננו הרה"ח ר' נתן גורארי' ע"ה לכמה ע"ה בן שחר ע"ה במשך השנים [ועוד חזון למועד לפירסום שאר אגרות-הקודש].

ג. מכתבים מ'המרכז לעניני חינוך' בנוגע לשליחותם של זקננו ע"ה וחברו ללימודים הרה"ח ר' נתן גורארי' ע"ה לכמה ערים בארה"ב בקיץ תש"ח. שבשנה זו ימלאו שישים שנה לשליחות זו.

ד. חלק מיומנים שכתב זקננו במהלך השנים: (1) בעת שליחותו הנ"ל וחלק משהותו בחצרות קודשינו בשנים תש"ח ותש"ט. (2) קטע קצר על הקמת "צעירי אגודת חב"ד"

בארה"ק ופעולותיהם הראשונות כערבי חב"ד וכו'. 3) דברי ימי הקמת בית הספר "רשת אהלי יוסף יצחק" בעיר יפו ושליחותו בתשי"ט למושב ברוש להקים בית ספר נוסף של הרשת.

ה. מכתב שכתב למשפיעו הגה"ח ר' חיים שאול ברוק ע"ה בימי שהותו בחצרות קודשינו בתש"ח.

הא-ל הטוב הוא יתברך, יברך אתכם ואת בני ביתכם שיחיו בתוך כלל אחינו בני ישראל, בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, ואי"ה נשיב לכם כגמולכם הטוב ובשמחתכם נשמח גם אנו.

בתפילה להשי"ת שנזכה זעהן זיך מיטן רבי'ן דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים והרבי בראשינו והוא יגאלנו.

מוקיריהם ומכבדיהם

שאול וחיה שרה בן שחר

יום שלישי כ"א סיון ה'תשס"ח

כפר חב"ד

2824

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, י"ד מנ"ש הרצ"ט, אסטוואצק.

אל התלמיד מר אורי שיי

שלום וברכה

במענה על כבודך המבשר בי אתה לזמד
בישיבת אחי המימים והנעה לעונה בר מצוה הנני
מברוך בברכה מז"ט חשקוד בלימוד ונהנה טובה
וישרה וחה ירא שמים חסיד ולמדן.
בשם ב"ק אדמו"ר שליט"א

המזכיר: יוסף יצחק שניאורסאהן

גלויה מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ שנשלחה לאקננו ע"ה לרגל בר המצוה

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן

ליובאוויטש

ב"ה, כ"ג אייר, תש"ה
ברוקלין

אל התלמיד טר אורי שימשתילים
שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום יאדר העבר
הרצון מכריח את גילוי הכחות גם את כח השכל
ודוחה בכח כל המחשבות זרות, והתגברות הרצון
גריף להיות ע"י קבלת עול להשגיח על עצמו
ולעורר את עצמו ולכפות את עצמו כאלו הוא
שומר מעורר וכופה את זולתו, יעשה כן והשי"ת
יעזרהו לשקוד ולהצליח בלימודו ובהנהגה דיר"ש.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר ח. אגודת

SHITUREMNET

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, ט"כסלו, תש"ו
ברוקלין

אל התלמידים מר שלום יהודה ליב גנזבורג, מר מנחם ישראל סלוב,
מר אורי משתילים ומר נתן גורארי', היעליהם יחיו,
שלום וברכה!

במענה על מכתבם מכ"ד תשרי בהתאוננות על מצב למוד הנגלה בכלל
ולמוד החסידות בפרט, אסגם כן כנראה מהענינים במעמד ומצב התלמידים שי'
הנה עיקר המחסור הוא בההדרכה בסדר מסודר בעבודה שבלב ע"פ דרכי החסידות
המעמידה את העוסקים בה בקרן אורה,
הנה עיקר הגרם בנזקין הוא העדר עבודת התפלה בסדרה מסודר
מאת הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק'זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע בעבודה שבלב זו
תפלה אשר בכללותה היא בשלשה אופנים כוללים.
הא' ידיעת והכרת עצמו ומחסוריו, בלי שום נשיאות פנים לעצמו
להיות מכסה פשעי עצמו.
הב' השקר והטעות בדרכי החיים שע"פ תורת החסידות, העבודה
בחקון המדות ובעבודת התפלה היא ברעש והטולה, כאומר רזי לי וטועה ומטעה
אחרים מדעת או שלא מדעת באהבך עצמו, וכה הולך מדחי אל דחי עם הסרונותיו
העצמי', און אזוי וואקסט ער אויס א חסיד'ישער בעל מום וואס מיינט גאר
אז ער איז א בעל מעלה.
הג' שיודע נגעי עצמו ומסים לב עליהם, אף בעבודת התפלה להאיר
את מעמדו ומצבו, אבל הוא תולה את החסרון בהמדריך ובזה הוא מצדיק את
עצמו.
והרוצה לעבוד את הוי' בדרכי העבודה בעבודה שבלב ע"פ הסדר
המסודר מאת הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' לגוש את הרע הגלוי והסמוך
וגם להכיר את מי שאמר והי' העולם ע"י עבודת התפלה כפי האמת ילמוד
קונטרס העבודה וקונטרס התפלה ויעמוד על אמיתת הדברים.

שניאורסאהן יצחק יוסף
בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מוכיר ת. מאיגיא

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יום־טוב יצחק שניאורסאהן
ליום־טוב א״ש

ב״ה, יא ניסן, תשז
ברוקלין

אל התלמיד מר אורי שי' משתילים
שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ״ב אדר על אדות
רצונו לבא ללמוד בישיבת תו״ת בברוקלין למשך
זמן מה ולחזור צלחה. הנה כל דבר פועל ועבודה
צריך להיות מסודר ומיוסד, ולכן יוציא ענינו
לפני ידי״ע הרה״ג הרה״ח מוה״ר שאול דוב שי'
זיסלין ולפני ידי״ע וו״ח אי״א מו״הר משה שי'
גורארי' והמה יכתבו לי את חוות דעתם במהותו
בלימוד הנגלה ודא״ח ועצ כמה נסיעתו נחוצה
ואז אענה לו אי״ה, והשי״ת יעזרהו בגו״ר.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר ת.ת.א.ג.כ.ג.

שטורטס.נט. SHTUREM.NET

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן

ליובאוויטש

**ב"ח י"ד סיון חש"ז.
ברוקלין.**

אל התלמיד מר אורי' שי' משחילים.

שלום וברכה!

על פי מכתבם של ידידיי היקרים
הרה"ח הרה"ג מוה"ר שאול דוב זיסלין ומתה"ר
משה גורארי' ד' עליהם יחיו אשר נכון וטוב
למלאות חפצו הטוב לבוא לפה ללמוד זמן ידוע
בישיבת תומכי חמימים ליובאוויטש הנני מסכים
על ביאתו ומברכו בנסיעה כשורה ובהצלחה בלמוד
ובעבודה בנו"ר,

המברכו,
שטורעם.נט SHOREM.net

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13. N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליוזבאוויטש

ב"ה.ג' סיון תש"ח.
ברוקלין.

אל התלמיד החשוב מר אורי' שי'

שלום וברכה!

בזה הנני להודיעך כי בחרתיך
לשלחך לבקר את אחי"י במספר ערים ומלאכי
את ידי ידידי הרב חאדאקאוו שי' לסדר לך
אופן וסדר הביקור ומה שעליך לעשות שם
והשי"ת יצליחך בנסיעה כשורה וחמלא השליחות
בהצלחה בגשמיות וברוחניות.

כשם ב"ק אדמו"ר שלי"א

מזכיר. מ. א. ג. ג. ג.

שטורעם.נטו SHTUREM.net

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
-BROOKLYN 13. N. Y.
SLOCUM 6-2918

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

כ"ה י"ב תמוז תש"ח.
ברוקלין.

אל החלמיד החשוב מר אורי שי'

שלום וכרכה!

בהתאם עם מכתבי הכללי מיום
זה אל חלמידי התמימים שי' יחדבר עם ידידי
הרב וו"ח אי"א מוה"ר חיים מרדכי אייזיק שי'
חדיקוב מנהל מוסדי מל"ח מרכז לעניני חינוך-
ומחנה ישראל אשר מלאתי את ידיו לסדר את מקומי
הביקור להורוחם את אופני העבודה, והשי"ח
יצליחם.

בשם כ"ק אדמו"ר שלימ"א
מוכיר. ח. מאיר

שטורעם.נט SHTUREM.net

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13. N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליום ב' עו"ש

ב"ה כ"ט מנ"א חש"ח.
ברוקלין.

אל החלמיד החשוב מר אורי שי'

שלום וברכה!

במענה על כחכו אודות מצב אביו
שי' בעניני פרנסה. אתענין לדעת מצב אחיותיו
חתי' גילן ובמה הן עסוקות והשי"ת יחזק את
בריאת חורנו ואחיותיו יחיו ויחן להם פרנסה
טובה כהרחכה בנו"ר.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר. א. א. א. א. א.

שטורעם.נט SHTUREM.net

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 8-2819

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

כ"ה י"ג ניסן חש"ס.
ברוקלין.

אל התלמיד מר אורי שי'

שלום וברכה!

כסענה על כחכו השי"ה יעזרהו
כנסיעה טובה כשורה ובחסד ורחמים טובה ולהחזק
כפעולות טובות גם בהנוגע לרכים בתור חסים
מחונך לפעול הנכרת הצורה על החומר.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מוכיר. ה. אגריץ

שטורעם.נט SHTUREM.net

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ

770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יום־ה' יצחק שניאורסאהן

ליו־באָוויטש

ב"ה. כ"ז אייר חש"ס.
ברוקלין.

חלמידי חניכי מר אורי שי'

שלום וברכה!

במענה על כתבך מט"ו לחדש זה.
נהניתי לשמוע מביאחד צלחה ומצאת ח"ל את
הוריך וב"ב יחיו בחיים ושלום. יעזרם השי"ח
ויצליחם בכל עניניהם ובפרנסה בהח נה.
אחפלא על כתבך שעדיין אין אחה
יודע איך ובאיזה ענין להסתדה בעסק מבוסס.
במה שחתעסק יצליח השי"ח אבל עיקרא ושרשא
דכולא הוא לקבוע עתים לתורה ולהחעסק בעבודה
והשי"ח יצליחך בגו"ר.

המברכך אב"א

שטורעם.נט SHTUREM.NET

בשמיאל לבית חז"ל

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן

ליובאוויטש

ב"ה, כ"ח מנ"א תש"ט.
ברוקלין.

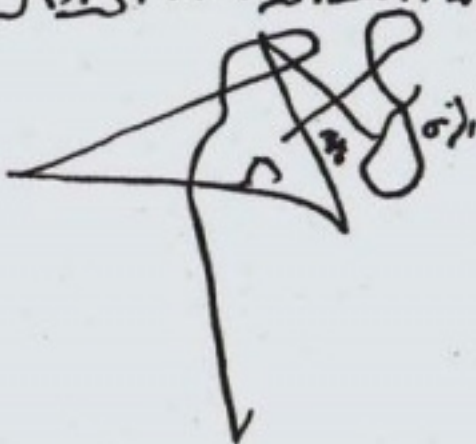
אל החלמיר מר אורי שי' משתילים.

שלום וברכה!

במענה על כתבו מה' לחדש זה
אודות הלימוד בסניף פא"י שיעור גמרא הוא
טוב במאד ונכון הי' לקבוע לימוד הלכה
ובעת סעודה שלישית לספר איזה ענין וסיפור
המעורר להנהגה דיראת שמים ואהבת ישראל.
הלימוד עם תלמידי ידידי ר' מענדיל
שי' ברזק נכון מאד לפרסם בין שכניהם אפשר
ימצאו עוד חברים טובים.
השי"ח יהזק את בריאותו ובריאות
הוריו יחיו ויתן להם פרנסה טובה בהרחבה
ויסתדר בשידוך טוב ובפרנסה טובה.

הדו"ש ומברכם בל"ט

בש"ח אבדלזרע

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

נ"ה.כ"ב כסלו חש"נ
ברוקלין.

אל התלמיד מר אורי' שי' משתילים

שלום וברכה!

במענה על כתבו מד' לחדש זה
אמנם צריך הוא להשתדל כעת להסתדר בתור
מורה אבל אין לו לבלות את זמנו בהשתלמות
בלימודי חול אלא להשתלם ביראת שמים אשר
היא היסוד לחיי יהודי בכלל ומורה בפרט
וטוב אשר מזמן לזמן יאמן את ידידו במלכות
הזביחה כדי שעב"פ לא ישכח את מה שלמד בזה
מכבר ואם דרוש לו עזר בזה יודיעני והשי"ח
יהי' בעזרו ויצליחו בכל עניניו הפרטיים
וענינו הכללי בהתעוררות והרבצת תורה ויראת
שמים ומדות טובות.

המברכו בנשמתו וברוחניות

[Handwritten signature]

Tel. PResident 4- { 0507
1866

מרכז לעניני חנוך

Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

Rabbi Joseph I. Schneerson,
President

Chairman, Exec. Committee
Rabbi Mendel Schneerson

Director
Rabbi M. A. Hoenig

Executive Secretary
Nissim J. Mindel, M. A.

כ"ק ארטור שליט"א מליונבאוויטש,
נשיא

יו"ר ועד הפועל:

הרב מנחם מ. שניאורסאהן

מנהל:

הרב ח. מ. א. הדקוב

סוכיר ראשי:

ניסן י. מינדל

ב"ה

בתקפו עד יא אלול תש"ח

י סיון תש"ח

לעסקני הצבור ונדיבי עם, חוכבי תורה ורודפי מצוה
ה" עליהם יחיו,

שלום וברכה;

המוכ"ז הרב אורי מישתלים התנדב לבקר קהלות שונות כדי להתעניין
במצב החינוך שלהן, ויחד עם זה להשתדל כהפצת ספרי החינוך שבהוצאת המרכז
לעניני חנוך" ובהשגת אמצעי כסף וחמיכות הגוננות לטובת העבודה הרחבה
והכבירה של מוסד מרכזי ומפורסם זה לכל מקצועותיו וסניפיו מפעליו הרבים
הן במדינה זו והן מעבר לים.

לזאת בקשתנו שמוחה לכל מי אשר יפנה אליו הרב אורי שי" מישתלים
בשם ה"מרכז לעניני חנוך" להזשים לו עזר וסיוע בנפש נדיבה וביד רחבה
לטובת מוסד עולמי זה, כגודל דרישת השעה בצוק העתים האלה. וזכות החינוך
הכשר יעמוד לכל העושים ומעשים במצוה גדולה זו להתכרך בברכות
סאליפות בכל טוב.

בשם מרכז לעניני חנוך
הרב ח. מ. א. הדקוב מנהל

Tel. PResident 4- { 0507
1866

מרכז לענייני חינוך

Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

RABBI JOSEPH L. SCHNEERSON,
President

Chairman, Exec. Committee
RABBI MENDEL SCHNEERSON

Director
RABBI M. A. HODAKOV

Executive Secretary
NIRAN J. MINDEL, M. A.

ב"ק אדמו"ר שליט"א סלובקאוויטש,
נשיא

יו"ר ועד הפועל:
הרב מנחם מ. שניאורסון
מנהל:
הרב ח. מ. א. חדקוב
סוכיר ראשי:
ניסן י. מינדל

ב"ח

כג סיון תש"ח

לידידנו הנכבד והנעלה

סחר"א שי"א מישחילים.

שלום וברכה.

שמחנו לקראת סכתבו סי"ח לחדש זה הסודיע מהכנסו בשעתו"ם
למלאוי שליחותיו ונקוח לחתבשר סאתו אך טוב,
חריפורט סחל"ח לא ניתן להסכר זרק עסקנים שחצטיינו בהרוסמתם
לטובה הסל"ח או אנשים המצטיינים בעבודתם לסל"ח יכולים לקבלו בסתנה.
הרוכש כרטיס תעודת חבר די גדולה היא זכותם כבר בזה
שנחשבים לשוחפים בעבודת הכי חשובה של הסל"ח העוסד חחת נשיאות של כ"ק
אדמו"ר שליט"א **שטורעם.נט SHTUREM.net** דרישת שלום לידידנו הרה"ג וחרה"ח סחר"א שי"א אקסלרוד.

בברכה כט"ס

הרב ח. מ. א. חדקוב

אם יש צורך להשיב

בנתיים שתקבלו סכתביו מספר 2 ו"3 זיסע בע"ח צלחה לפיטסבורג וזכותבים לו
אנז בזה את חכתובות של הרב פוזנער וחרב אלטיינז וזכתבה הישיבה.
בזה שפגש באנשים שאינם מעוניינים בספרים של הוצאתנו זה בזדאי יחפך לטובה
כי בהשפעתו כאחד משלוחי הסל"ח עליו לראות שיהעניינו ובטה השפעתו על
אלו שפגש בהם יחי"ל לטובה לזכות בהם את הרבים.

אם יש צורך להשיב
אם יש צורך להשיב

Tel. PResident 4- { 0507
1866

מרכז לענייני הנוך

Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

Rabbi Joseph I. Schenckson,
President

Chairman, Exec. Committee
Rabbi Mendel Schenckson

Director
Rabbi M. A. Hodakov

Executive Secretary
Nissim J. Minkol, M. A.

כ"ק ארמו"ר שלום"א סלובאוווסקי,
נשיא

יו"ר ועד הפועל:

הרב מנחם מ. שניאורסון

מנהל:

הרב ח. מ. א. הרקוב

סוכר ראשי:

ניסן י. סינדל

ב"ה

כה סיון תש"ח

כבוד ידידנו הנכבד וזוהנעלה

מוהרר"א שי"א מישתלים

שלום וברכה.

אח סכתביו עד מספר 5 קבלנו לנכון ושלחנו את הספרים או
 הסובסקריפטאנס לאלו שבקש(מלבד לישיבה גר ישראל שנשלח להם אי"ח ביומא הבא)
 אדוח נסיעתו לפייטסבורג כתבנו מכתב להרב פוזנער אדוחיו, אבל היוז
 שבפייטסבורג נמצא כעת משולה מהישיבה, לכן אם אפשר לו להיות עוד זמן
 בבאלטיסאר או באיזה עיר אחר (למשל וועקו סינדל עוד לעשות
 בשביל המל"ח בבאלטיסאר או בעיר הסמוך) אזי לא יסע תיכף לפייטסבורג ויחכה
 זמן קצר, אבל אם ברור לו שאין לו עוד מה לעשות בבאלטיסאר זג"כ אי אפשר
 לו לפעול למזבחו באחה עיירות הסמוכות אדי יסע לפייטסבורג, אבל בודא
 יראה מקודם אם יכול לעשות בשביל המרכז בבאלטיסאר או במסוך לה.

ברכה כט"ס וחצלה רבה בכל
 א. קווינס

Tel. President 4- { 0507
1868

מרכז לענייני חנוך

Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

Rabbi Joseph I. Schenker,
President

Chairman, Exec. Committee
Rabbi Mendel Schenker

Director
Rabbi M. A. Haskov

Executive Secretary
Nathan J. Meisel, M. A.

כ"ק ארמו"ר שלימ"א מליומבאוויטש,
נשיא

יו"ר ועד הפועל:
הרב סנחם מ. שניאורסון

מנהל:

הרב ת. מ. א. חקוב

סוכיר ראשי:

ניפן י. מיטל

כ"ה

כס תמוז תש"ח

בבית יד ידו 11 הנכבדים והנעלים

הר"א ש"י מיטלים והרנ"ש גורארי

שלום וברכה.

במענה על סכתכם סכנו ושיחתנו הטלפונית דהיום:

גם קרקע קשה כשיקאנא צריכים לחרוש ובע"ה הפעלו גם אתם הרבה כוח אם רק
הרצו, רק אל תפלו ברוחכם, חזקו ואמצו.

עשו בשיקאנא כל מה שיכלתכם אתם בעצמכם לעשות, גם אם סועטים
העוזרים בדבר להשגת מטרת שלוחתכם, כבקרת סוסדות חנוך, נחמדים, השגת סוכסקר
וכו", ואחר שהודעו בנפשכם שכל מה שיכלתם עשייתם, אין לכם ברירה אחרת כי אם
לעזוב את העיר, גם אם יכלתם להוסיף לעשות שם לו עורו בידכם, אבל טרם
עזבתם את העיר, בקרו את כל אחד ואחד מאלה שיכלו ולא רצו להיות בעזרתכם
ואסרו להם, כי באשר שיש עושה לבטל סוכסדות, אולי יזכר, משיקנה סבלי לגמר
את סלאכתכם, לשילוח שיקאנא (שיח), ואל יזכר (באזה שחלטינו אינכם יזכר)
הזכירו לבקר גם את סילוזואקי (אף שליום אחד בקרו כבר את העיר

יד ידו מהר"ר מאסקין וסימפסון) זבמילוזואקי תמצאו את אחד סאנ"ש ש"י סר
וואולף ואחז תדברו אדוה חסיכה גשסית, כי הוא בעצמו יכול בע"ה לתת לכם
סנה יפה, ובלבד זאח רגיל הוא לגסוע עם אנשים כמו אתם במכונה שלו כדי
לבקר עוד נוחמים (הכחבת של סר וואולף תוכלו להודיע אצל ידידנו הרב שלמח
ש"י חעכט)

בצירוף לוח תקבלו הסחאה על סך \$50

בברכה כ"ס

הרב ח. מ. א. חקוב

כה תמוז חש"ה
כבוד הנכבד והנעלה
א"א וז"ח זכו"
מר חיים יעקב ט"א האלמאן
שיבאנען

שלום וברכה.

אין אויפמטראג פון כ"ק אדמו"ר שליט"א וועלן אי"ה די קומענדע
זומן באזוכן שיבאנען הרב אורי ט"א מיטתלים און הרב נתן ט"א גורארי'
זעגן מארטטארקן אידישקייט אין שיבאנען,
זייער באזוך איז פון זייער גרויס זויכטיגקייט פאר אייער
שטאט, און דאריבער וואלטן מיר אייך בעטן צו זיין אין זענער צייט אין
שיבאנען און טאן אלעס מעגליכעס אזיך העלפן זיי בע"ה אין זייער ארבייט.
מיט דאנק פאראויס
און מיט די בעסטע וואונשען
הרב ח.ס.א. חדקוב

שטורעם.נט SHTUREM.net

[תרגום חפשי ללה"ק]

ע"פ בקשת כ"ק אדמו"ר שליט"א אי"ה בהשבעות הקרובים יבקרו את שיקאגו הרב
אורי ט"א משתילים והרב נתן ט"א גורארי' בכדי להפיץ יהדות בשיקאגו.
ביקורם הוא מאוד נחוץ בשביל עירכם, ולכן אנו מבקשים מכם להיות באותו הזמן
בשיקאגו ולעשות כל מה שביכולתכם לעזור להם בע"ה בעבודתם.

בתודה מראש

ועם איחולים הכי טובים

יומן שכתב זקננו בעת שליחות ה"מרכז לעניני חינוך" בקיץ תש"ח וחלק משהותו בחצרות קודשינו בשנים תש"ח ותש"ט

ביום ג' סיון תש"ח הנני מקבל מכתב מכ"ק אדמו"ר הריי"צ, בו הוא כותב:

בזה הנני להודיעך כי בחרתיך לשלחך לבקר את אחב"י במספר ערים, ומלאתי את ידי ידידי הרב חאדאקאוו שי', לסדר לך אופן וסדר הביקור ומה שעליך לעשות שם, והשי"ת יצליחך בנסיעה כשורה ותמלא השליחות בהצלחה בגשמיות וברוחניות.

ואכן קבלתי הוראות והדרכות מפי הרב חאדאקאוו, בהתאם למכתב שקבלתי. בין השאר נתבקשתי לשלוח דו"ח בכל יום.

לפני יציאתי לשליחות, בקשתי מהרב חודקוב לתת לי את האפשרות להכנס ל"יחידות" ואכן נענתי ונקבע לי תור להכנס ל"יחידות" באותה "יחידות" נצלתי את ההזדמנות ושאלתי את הרבי בנוגע למהות השליחות. היות ולפני כן היה לי מעין "ויכוח" עם המשפיע הגה"ח ר' שמואל לויטין. המשפיע טען שעלי לחזור מאמרי דא"ח בכל מקום שאני מגיע, ואילו אני לא סברתי כך, כי הבנתי שמהות השליחות שלי היא לחזק את היהודים, אלו שנקראים "עמך" ולא דוקא אלו שזקוקים לדא"ח או ששייכים להבין דא"ח. שאלתי, האם עלי לחזור דא"ח וכו' (האמת היא, שאינני זוכר היום את נוסח השאלה, עכ"פ, זו היתה בערך השאלה) על כך ענה לי הרבי, ואני מצטט את דברי קדשו: אז מי טרעפט זיך מיט א אידן, זאל ער זיך דערמאנען אויף זיין טאטן, אויף זיין זיידען, און דערביי ועט ער געבן א קרעכץ (וכאן עשה הרבי תנועה עם היד להדגיש את גודל הקרעכץ) און זאגן, פארוואס בין איך נישט אזוי וי זיי. תרגום דברי קדשו ללשה"ק: כאשר נפגשים עם יהודי, עליו להזכר על אביו, על הסבא, והוא נאנח ואומר, מדוע אינני כמוהם. תשובתו של הרבי ביחד עם תנועת היד שלו, עומדים חי לנגד עיני, למרות הזמן הרב שעבר מאז.

ראשית דרכי היתה לעיר באלטימור. שם מכהן הרה"ג והרה"ח ר' אברהם אליהו אקסלרוד, כרב בביהכ"ס ע"ש ה"צמח צדק". (אגב - ציור טיפוסי של רב חסידי שהיה לפני הרבה דורות, מנותק לגמרי מהאווירה האמריקאית אשר אינה משפיעה עליו כלל, וכאילו הוא נמצא באיזו עיירה קטנה ברוסיה, מתפלל באריכות ועובד ה' בצורה מופלאה). בביתו אני מתאכסן במשך ימי שהותי בעיר, ומשם הייתי יוצא לפעילות. ראשית דבר, הנני חייב לקבל את רשימת המוסדות הקיימים בעיר ואת שמות המנהלים. בימים הראשונים הנני צמוד למכשיר הטלפון ומתקשר לכל מנהלי בתי הספר על מנת לקבוע פגישה עמהם. אחרת, לא יתכן לבוא אליהם ללא תאום מוקדם. האמת היא, שלא כולם ששים לקבל

אותי, מאחר והם מבינים במה המדובר, ולא כל המנהלים מעוניינים בחומר לימודים או בחומר קריאה שריח תורה או יהדות נודף מהם. החינוך שהם נותנים לתלמידים הוא פושר ביותר ואין הם זקוקים למשהו אחר. באותם זמנים לא ידעתי להבחין בין הסוגים השונים של בתי הספר שפעלו בקהילות היהודיות שבארה"ב, חשבתי, שכך נראה כלל החינוך של היהודי המודרני, ורק כעבור זמן ידעתי שיש חינוך אורתודוקסי, חינוך קונסרבטיבי וחינוך רפורמי, בהתאם לזרמים שהיו קיימים ביהדות ארה"ב. בין בתי הספר שבקרתי ושוחחתי עם המנהלים, רבים מהם היו קונסרבטיביים או רפורמיים, וזו גם הסיבה שלא ראו בעין יפה את הצורך להשתכנע עד כדי כך שכדאי להם להכניס לבית ספרם את החומר ש"ו"ל מטעם המל"ח. הרבה מהמנהלים מדברים עברית רהוטה ו/או אידיש עסיסית, אבל בקושי אפשר למצוא אצלם לחלוחית של יהדות מקורית. במקרים מסוימים הגעתי לביה"ס ללא תיאום מראש, וזאת כדי להעמיד את המנהל בפני עובדה, ואעפ"י כן הצלחתי ברוב המקרים לעניין אותם בחומר הלימודים ובחומר הקריאה של ה"מל"ח", ובעקבות כך הזמינו כמות ניכרת של ספרים וכדומה. אם בימים הראשונים היה לי קושי מסוים בפעילותי, הרי כעבור זמן קצר "השתפשפתי" והעבודה החלה לקבל תנופה.

בכל יום הייתי נוהג לשלוח דו"ח למל"ח על עבודתי במשך היום, ואילו הרב חודקוב היה מעביר אלי הוראות והדרכה הקשורים לשליחות שעלי לבצע.

נוסף על עבודתי בהפצת ספרי ה"מל"ח", הנני מקיים גם שיחות עם יחידים שיש להם השפעה על הנוער, במטרה לעודד אותם בקיום מסיבות שבת וכו'. בש"ק בעת סעודה שלישית באחד מבתי הכנסת, נאמתי בפני הקהל שהיה שם, על הצורך בחינוך על טהרת הקודש לדור הצעיר, היות והוא עתידו של עם ישראל, וכדי שיוכל להמשיך במסורת אבות, יש לדאוג לכך שהדור הצעיר ילך בדרכי אבותינו.

אני נמצא בבלטימור כעשרה ימים, ואני חש כי אני הולך ומתחשל בכל הנוגע לעבודה עם הזולת. ולפי דעתי, זוהי גם אחת ממטרות השליחות המוטלת על תלמידי הישיבה בימי הקיץ - להפיץ את רוח היהדות בין אחינו בני"י, הנמצאים בתרדמה רוחנית, להקיצם ולעוררם לקראת חיים רוחניים מאושרים יותר. זאת עושים תלמידי הישיבה בהצלחה, כל אחד לפי כישוריו ולפי תכונת נפשו.

לאחר קבלת הוראות מהרב חודקוב הנני עוזב את בלטימור ונוסע לעיר פיטסבורג בה גר הרה"ח השו"ב ר' שלום פויזנר, המשמש בין היתר, הדמות המרכזית של חב"ד בפייטסבורג, והרוח החיה שבעיר בכל מה שקשור לתורה ואידישקייט (יהדות).

בבית חסידי זה נקבע לי המקום בו אתארח במשך ימי שהותי בעיר. צורת עבודתי בפייטסבורג דומה מאד לעבודתי בבלטימור, אך כאן הרגשתי כי יש מי שמדריך אותי במהלך העבודה, ודבר זה, כמובן, הקל עלי במאד. מחוץ לעיר פיטסבורג אני מבקר בעיירות הסמוכות לה, וגם שם אני נפגש עם מנהלי הת"ת שבמקום ומנסה לעניין אותם

בחומר היו"ל מטעם ה"מל"ח". אמנם נתבקשתי ע"י הרב חודקוב לעסוק בהתרמת כספים לטובת ה"מל"ח", אך הרב פויזנר לא היה מוכן לעזור לי בזה, מאחר וימים ספורים לפני זה, היה בעיר משולח מטעם הישיבה.

כאן חייב אני להפסיק ולספר אפיזודה ממה שקרה לי, וזה גם לימד אותי לקח על להבא. כלומר, כיצד חייב שליח לראות את שליחותו, גם כשזה מתנגש עם ההרגשים החסידיים שלו.

- אני נמצא בפיטסבורג ונדמה לי כי גמרתי את תפקידי בעיר זו, אך עדיין לא קבלתי הוראה מהרב חודקוב לעזוב את העיר. היום זה ערב חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז, ובוודאי תתקיים ב 770 התוועדות של הרבי הריי"צ בעל הגאולה, והנה אני נמצא בפיטסבורג ולא אוכל להשתתף בהתוועדות שכל כך הייתי מעוניין להשתתף בה, ובפרט לאחד כמוני שאינני יודע אם תהיה לי הזדמנות נוספת לחוג את חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז יחד עם בעל הגאולה. לא הססתי הרבה ועליתי לרכבת היוצאת מפיטסבורג לניו יורק. בשעות הלילה, ולאחר נסיעה של שמונה שעות הגעתי בבוקר לניו יורק, אני מגיע ל 770 והנה אני פוגש במסדרון את הרב חודקוב אשר "פותח" עלי זוג עינים ושואל אותי, מה אתה עושה כאן, הלא אתה צריך להיות כעת בפיטסבורג? עניתי לו: מאד חפצתי להיות נוכח בהתוועדות של הרבי המתקיימת הערב. מגיב הרב חודקוב בצורה האופיינית לו, ואומר לי, חייב היית להשאר במקום אליו נשלחת. אמר ולא יסף... אמרתי לעצמי, מילא, "קבלתי על הראש", אך בכל זאת אזכה להיות אי"ה הערב בהתוועדות של הרבי.

הגיעה השעה המיועדת להתוועדות, זקני החסידים וכן כמה מחשובי אנ"ש נמצאים כבר בפנים ומחכים לכניסתו של הרבי הריי"צ לחדר הגדול בו מתקיימת ההתוועדות. בחדר המדריגות מצטופפים כמה עשרות מתלמידי הישיבה ומייחלים לפתיחת הדלת למאן דהו אשר יש לו "זכות כניסה", ואז מנסים להסתנן פנימה יחד אתו. בדרך כלל, זה מצליח, ובאופן כזה זוכים כעשרה תלמידים להיות בהתוועדות.

הצלחתי להגיע עד הדלת, ועם הפתיחה הראשונה, אוכל להיות בפנים. לפתע נפתחת הדלת והרב סימפסון מבקש להביא ספסל מביהכ"ס הנמצא בקומה התחתונה. כהרף עין הייתי כבר למטה ואני עם עוד אחד מביאים את הספסל, באותה עת הייתי מאד שמח, כי בשבילי זה יהי' "כרטיס כניסה" בטוח. הרב סימפסון עומד בפתח על מנת לקבל את הספסל וזה ברור שיחד עם הספסל ייכנסו גם אלו שהביאו אותו, אך כדי שהספסל יוכל להכנס לפרוזדור, יש צורך - לשם תימרון - לסגור לרגע קט את הדלת ואח"כ תנתן לנו האפשרות להכנס, אך הדלת נשארה נעולה. אפשר לתאר כי האכזבה הייתה מאד גדולה. וגם כיום כאשר אני נזכר באירוע הזה, חש אני צביטה בלב.

המעניין הוא, שבכל ההתוועדויות של הרבי שהיו בתקופה בה שהייתי בישיבה, זכיתי להשתתף בהן פרט להתוועדות זו של י"ב תמוז.

האם יש לראות בזה רמז כלשהו? אולי? ... ימים ספורים לאחר שחזרתי מהשליחות, זכיתי להכנס שוב ל"יחידות" ע"מ למסור דו"ח תמציתי על פעולותיי במסגרת השליחות, סיפרתי על הפגישות שלי עם הרבנים או עם "רבנים" מנהלי תלמודי תורה לסוגיהם. ציינתי, שלא כולם רצו לקבלני לשיחה, אך בכל זאת הערמתי עליהם ובאתי למשרד ושוחחתי עמהם בנושא החינוך הכשר, וכן בענין חוברות הקריאה לתלמידים, וכי בזה היתה לי הצלחה חלקית. נדמה היה לי, כי גרמתי בכך נחת רוח לרבי, וזאת לאור מראה צהיבות פני הקודש באותן רגעים מעטים שהייתי בחדר.

הסדר הרשמי בישיבה עדיין לא התחיל ואני נמצא בינתיים בברוקלין, אך כעבור עשרה ימים אני יוצא שוב לשליחות, אך לא לבדי אלא יחד עם חברי נתן גורארי'. והפעם, מטרת השליחות היא קצת שונה מקודמתה. ... עלינו לבקר בריכוזי יהודים, בבתי הכנסת או במוסדות חינוך על מנת לעוררם ולחזקם בעניני יהדות והחשיבות שיש בקיום התורה והמצוות.

ראשית דרכנו הייתה לעיר בוסטון, שם גר אחד מחשובי אנ"ש ר' שמעיה קרינסקי ובביתו התאכסנו. בימים בהם שהינו שם. באנו בדברים עם מספר רבנים המכהנים בבתי כנסת וכמעט כל אחד מהם מנהל תלמוד תורה השייך למסגרת של ביהכנ"ס. בש"ק דרשנו בכמה בתי כנסת, אם בתפילת שחרית או בתפילת מנחה. באותם שנים, לראות צעיר יהודי עוטר זקנקן, היה זה מחזה נדיר ביותר, ולכן כאשר הגענו לתחנת הרכבת בבוסטון, מצאנו את עצמנו מוקפים ע"י סקרנים שבקשו לדעת מאין אנו מגיעים. וכאשר ענינו להם כי באים אנו מניו יורק, קשה היה להם להאמין כי בניו יורק חיים כיום "יצורים" כאלו... עכ"פ, יהודי בוסטון זכו לראות צעירים עטורי זקן וכן לשמוע מהם, מה זה להיות יהודי גאה שאינו מתבייש ביהדותו גם כאשר הוא הולך ברחוב.

מבוסטון עשינו את דרכנו לעיר קליוולאנד, שם גר ר' מרדכי ריבקין, אשר סייע לנו במשימה שהוטלה עלינו. בעיר זו התעכבנו רק מספר ימים וממנה המשכנו לעבר שיקאגו. בעיר ישנם שני בתי כנסת השייכים לחסידי ליובאוויטש. באחד מהם מכהן הרב שלמה זלמן העכט, ובשני מכהן הרב צבי שוסטרמן. שני הרבנים הם בעלי שיעור קומה המייצגים את ליובאוויטש בצורה המעוררת כבוד. שניהם הם תמימים שהתחנכו בישיבות תורת"ל, ויראתם קודמת לחכמתם. בנוסף לגאונותו בתורה היה הרב ש.ז. העכט ידוע כפה מפיק מרגליות, ושיחותיו ברבים היו לשם דבר. הרב שוסטרמן, למדן מובהק אשר קנה את עולמו בדרכי הנועם שלו ובגישתו הנפלאה כלפי הקהל הרחב.

בזמן היותנו בשיקאגו, לא פגשנו את הרב העכט, מאחר והוא שהה אז מחוץ לעיר. האכסניה שלנו היתה בביתו של הרב שוסטרמן, אשר דאג לכל הדרוש לנו.

היהודים תושבי שיקאגו, ידעו על ליובאוויטש ומוסדותיה, שכן לפני שש שנים ביקר בעיר זו, כ"ק אדמו"ר הריי"צ שליט"א [נבג"מ זי"ע]. (פרטי הביקור, פורסמו בקונטרס

"ביקור שיקאגו") ולכן שליחותנו בעיר זו נשאה אופי רציני יותר ומעמיק יותר. חוץ משני הרבנים הנ"ל, גרו בשיקאגו מספר רב של יהודים שהיו קרובים לליובאוויטש ובהם שני חסידים גבירים שהיתה להם השפעה ניכרת על הקהילה היהודית בעיר. האחד הוא ר' שלמה פאלמר והשני הוא ר' יעקב כץ. עפ"י הוראות שהגיעו מ-770, התקיימה אסיפה של מספר עסקנים וביניהם שני הגבירים הנ"ל, על מנת לדון כיצד לנצל את השליחות על הצד היותר טוב. סוכם, שיש לתת פרסום על בואם של שני השלוחים מטעם ליובאוויטש, תוך הדגשה מיוחדת, שהמטרה שלהם איננה לשם עריכת מגבית כספית. עורך העתון "פארוורטס" היו"ל בשיקאגו, קבל אותנו לראיון. גוללנו בפניו את מטרת בואנו ומה יש בדעתנו לפעול בעיר בזמן שהותנו בה. הדברים אכן התפרסמו בהבלטה וגם צויין בין היתר, שזוהי הפעם הראשונה שמגיעים שלוחים לעיר לא לשם עריכת מגבית, אלא להעביר "מעסעדוזש" לחיזוק הקשר לתורה ומצוותיה.

כמו"כ הוחלט לבוא בדברים עם הרבנים המכהנים פאר בבתי הכנסת הגדולים שבעיר ולבקש את הסכמתם לנאום בש"ק בפני קהל המתפללים. לא כל רב מוכן בקלות לוותר על הדרשה השבועית בביהכ"ס שלו, ובפרט רב המכבד את עצמו, יחשוב פעמיים אם רצוי שמישהו אחר ידרוש במקומו, כי סוף סוף זהו הקשר החשוב שמקשר אותנו עם קהל המתפללים, ואם לא עכשיו, אימתי? ... יש לציין, כי אחדים מהרבנים היו בעלי שיעור קומה בעולם הרבנות שבארה"ב ולכן קשה היה להם להשלים עם העובדה, שבחורים צעירים ובפרט ליובאוויטשער ידרשו בפני מתפללי ביהכ"ס שבהם הם מכהנים כ"מרא דאתרא". אולם העסקנים הנ"ל הצליחו ל"רכך" את התנגדותם תוך הבטחה כי מכבודם לא ייגרע מאומה, ואדרבה... ואכן חברי נתן גוראריה ואני דרשנו בש"ק בין שחרית למוסף בשני בתי הכנסת הגדולים שבעיר. ואילו לאחר תפילת המנחה דרשנו בשני בתי כנסת נוספים. ברור הדבר, שלא יכולנו לדעת עד כמה היתה הצלחה בקציר, אבל את מלאכת הזריעה ביצענו ובצורה המניחה את הדעת. (זאת נודע לנו כעבור זמן). במשך הזמן שהיינו בשיקאגו בקרנו בהרבה מוסדות חינוך ועשינו פרסום רב לחומר הלימודים ולחומר הקריאה היו"ל מטעם המל"ח, וכמו"כ שוחחנו עם אנשי החינוך במקום, על דרישות השעה לחזק את החינוך היהודי המקורי ולא להתפתות אחר החינוך הפשרני אשר בסופו של דבר אינו מביא את החניכים לידי שמירת תורה ומצוות. בוודאי שלא אוכל לומר, כי כל הדיבורים שלנו התקבלו אצל מרבית המחנכים (היות והחינוך היהודי באמריקה, אפילו של האורטודוכסים, נוטה לפשרנות) אבל חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם ובפרט כשאנו הולכים בכח המשלח הלא הוא כ"ק הרבי. בימים שלאחר מכן, אנו נוסעים לעיירות הסמוכות לשיקאגו אשר בהם התקיימו "מחנות קיץ", וכמובן שעשינו כמיטב יכולתנו לרשום מנויים על הירחונים "שמועסן מיט קינדער" ו"טאקס אנד טיילס" המיועדים בעיקר לבני הנעורים.

לפי ההוראות שקבלנו, המשכנו לעיר מילוואקי שם נפגשנו עם יהודי בעל לב חם

ור' משה וולף שמו. יהודי זה ראה לעצמו זכות לעזור לנו במשימה, ואף טרח להפגישנו עם אלו שהיינו מעוניינים להפגש עמם. בקרנו במספר מוסדות חינוך וחזרנו לשיקאגו. לא רחוק משיקאגו נמצאת עיירה בשם שעבויגען, שם גר ר' שלום קראסניק, גיסו של המשפיע הרב ח. שאול ברוק. כפי שהדבר היה נראה אז בעיני, לא היו בעיירה הנ"ל חיים יהודיים תוססים ולכן שמחתו של ר' שלום היתה גדולה ביותר כאשר ראה אותנו, צעירים בעלי זקן, באים לבקרו ולעודדו, דבר שהזכיר לו את שנות חייו בהיותו ברוסיה. זו היתה גם הזדמנות למסור לו ד"ש מגיסו ואחותו ולספר לו אודותם ואודות משפחתם.

לסיכום ימי השליחות, הריני לציין כי בכל יום שלחנו דו"ח להרב חודאקוב על הפעולות שנעשו במשך היום. לפעמים היינו מקבלים הוראות בכתב, אך על פי רוב היו ההוראות מועברות אלינו ע"י הטלפון.

מתקרב המועד בו עלינו לסיים את שליחותנו ולחזור לניו יורק. אנו עוזבים את שיקאגו ברכבת העושה את דרכה לניו י. במשך זמן של 18 שעות. הגענו לניו י., אמנם עייפים מהדרך הארוכה אך מלאי סיפוק על הזכות שנפלה בחלקנו למלא את שליחותו של הרבי.

באחד הימים, פניתי אל חתדב"נ הרמ"ש שליט"א (לימים - כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו) בבקשה, לקבל מזכרת כלשהי מהשליחות שביצעתי. הרמ"ש שליט"א נתן לי את תמונתו של הרבי הריי"צ, והוסיף: תשאיר במזכירות המל"ח את רשימת הספרים שבהוצאת "קהת" שעדיין חסרים לך. כעבור כמה ימים קבלתי את הספרים שצינתי.

לא ארכו הימים, וסדרי הלימוד בישיבה חזרו למסלולם התקין, כאשר בפתח עומדים ימי אלול והימים הנוראים. עם עבור הימים הנוראים, חגה"ס, שמע"צ ושמח"ת שהיו ימי הוד ותפארת לכל אלו מאנ"ש ותלמידי הישיבה שזכו להשתתף בתפילות, תקיעת שופר, וכן ההתוועדויות בימי החג, וההקפות בשמע"צ ושמח"ת, אשר רישומם ניכר היה גם לאחר זמן, הנה האורחים שהגיעו כבר חזרו למקומותיהם, ואילו תלמידי הישיבה שבים לשקוד על התורה ועל העבודה ביתר שאת וביתר מרץ. אבל לפני כן ברצוני לתאר במקצת את האירועים של חודש תשרי. למרות שבגלל השנים המרובות שעברו מאז, לא נשאר בזכרוני אירועים מיוחדים שאני יכול להצביע עליהם, עם כל זה את ימי ר"ה שכללו את התפילות, תקיעת שופר וכן ההליכה לתשליך אני זוכר גם כיום.

כבר משעות הבוקר של יום א' דר"ה, מצטופפים תלמידי הישיבה בחדר המדרגות משם נכנסים לחדר התפילה בו מתפלל המנין של הרבי, מתוך כוונה שמא יזכו להסתנן פנימה ויוכלו לראות את פני הרבי ויחד עם זאת לשמוע מפיו הק' את הברכות של תקיעת שופר. עומדים צפופים ומחכים ל"ישועה" שתבוא מכיוון הדלת. מתקרב הזמן של התחלת התפילה ועדיין לא הצליח אף אחד מאתנו להכנס פנימה.

הנה מתקרבת בתו של הרבי, הרבנית חנה גורארי', ואני פונה אליה ומבקש ממנה לתת לי את האפשרות להכנס פנימה, מאחר והגעתי מארץ ישראל ללמוד בישיבה, ואינני יודע

אם אני נשאר כאן עד השנה הבאה, לכן אהיה מאושר אם תסכים להכניסני פנימה כדי שלכל הפחות אוכל פעם אחת להשתתף בתפילות ר"ה ולשמוע את הברכות מפיו של הרבי. הרבנית גורארי' אומרת לי, היום זה בלתי אפשרי להכנס, אבל למחר אני מבטיחה שתוכל להכנס. לאחר תשובה זו, אין לי כבר מה לעמוד כאן בחדר המדרגות ואני יורד לביהכ"ס ועומד להתפלל עם כל הקהל את התפילות של ר"ה וכו'.

לאחר התפילה ולאחר סעודת החג, מתכוננים לתפילת מנחה ולאחריה ההליכה ל"תשליך". המקום אליו הולכים ל"תשליך", נמצא בתוך גן צבורי גדול בשם "סענטראל פארק" שהוא רחוק למדי מ-770, שם קיים אגם מים ולידו מקיימים את מעמד ה"תשליך". בראש התהלוכה הולך חתדב"נ הרמ"ש ולאחריו אנ"ש וכל תלמידי התמימים. צבור ההולכים אינו גדול במיוחד, אך התהלוכה עצמה עושה רושם כביר על כל התושבים היהודים הגרים שם והניצבים לאורך איסטערן פארקוויי כדי לחזות בתהלוכה של הליובאוויטשער חסידים. (יש לזכור, כי באותם שנים היה האיזור כולו מאוכלס ביהודים, לאו דוקא שומרי תומ"צ, אבל יהודים). כאשר הגענו לאגם ולאחר שסיימו את סדר אמירת "תשליך", יצא כל הצבור בריקוד חסידי כאשר הרמ"ש עצמו מוחא כף.

בבוקר יום ב' דר"ה, לאחר הטבילה, הנני עושה את דרכי ל-770, אמנם יש לי הבטחה כי הפעם אוכל להכנס לחדר התפילה ולהיות נוכח גם בזמן תקיעת שופר, אך זה לא אומר שאפשר להמנע מלהצטופף ליד הדלת, כפי הנהוג כאן. לשם כך יש צורך לעמוד על המשמר כדי שאפשר יהיה ל"השתחל" פנימה ברגע הנכון. אינני זוכר כיום, איך ובאיזה אופן נכנסתי אז אל הקודש, אך עובדה היא שאני נמצא במקום בו אוכה להתפלל בסמוך לרבי וכו'. עד כמה שזכור לי, מנה ציבור המתפללים מנה 30-40 איש. התפילות התקיימו בחדר הגדול שע"י חדרו הפרטי של הרבי, מה שקרוי "חדר היחידות". בין החדרים הללו ישנה דלת. במשך זמן תפילות שחרית, הדלת הייתה סגורה ורק לקריאת התורה פתחו את הדלת, וכך אפשר היה לראות את הרבי כשהוא יושב בכורסא עטוף בטליתו. קריאת התורה הייתה על שלחנו של הרבי, ואילו הרבי יושב בצדו של השלחן. הרבי עלה ל"מפטיר", ואת ההפטרה אמר הרבי בקול כאשר קולו נחנק מבכי, ובפרט כאשר אמר את הפסוקים: כה אמר ה' קול ברמה וגו' הבן יקיר לי אפרים וגו', אז גבר הבכי והדמעות זלגו ללא הפוגה.

לאחר קרה"ת מתכוננים לסדר התקיעות, וכאשר הכל מוכן, פותח הרבי ב"למנצח", וכל הקהל אחריו, אך מאחר וכולם רוצים לשמוע את קולו של הרבי, החל הציבור לומר בשקט את הפסוקים של "למנצח", אולם הרבי רמז כי הוא מבקש שכולם יאמרו בקול, כי אחרת, זה מפריע לו. נגמרה אמירת "למנצח", והרבי התחיל לומר בקול: מן המיצר וכו', ולאחר מכן ברך את הברכות, לשמוע קול שופר ושהחיינו. את התקיעות למעשה, תקע הרה"ג הרה"ח ר' דוב ריבקיין, וכן בתקיעות מעומד.

עברו הימים הנוראים והנה מתקרבים ימי חגה"ס ושמח"ת. על הגזוזטרה הקטנה שליד חדרו של הרבי, הוקמה הסוכה עבור הרבי. לימי החג הוזמן מספר מצומצם של אורחים

בגלל חוסר מקום לשבת בסוכה. בשבת חוהמ"ס זכיתי להיות בשעת הסעודה ועמדתי סמוך מאד לסוכה. את הדיבורים שהיו אז לא הצלחתי לקלוט, אך ניתנה לי האפשרות לחזות בנועם זיו הקודש ולחוש את האוירה המיוחדת שהיתה אופפת בתוך כתלי הסוכה.

מישהו מהאורחים העביר לי "שיריים" מסלט הביצים שהוגש לרבי. אמנם בחב"ד לא היה מקובל לחטוף "שיריים", אך כאשר זה הגיע אלי, יש בוודאי להתייחס אל ה"שיריים" כזכות גדולה שנפלה בחלקי. זכורני, כי באותם רגעים התלבטתי, מה לעשות עם הסלט הזה שהגיע לידי ללא כל אפשרות להשאיר אותו כך בידי אפילו עד לאחר תום הסעודה. הפתרון בא כאשר מישהו העביר לי פרוסת חלה ולתוכה הכנסתי את ה"שיריים" בצורת "כורך". עם תום הסעודה אצל הרבי, ירדתי לסוכה הגדולה, נטלתי ידיים כדי לאכול את ה"שיריים" שנפלו בחלקי ללא "התרעה" מוקדמת...

החגים של חודש תשרי כבר מאחורינו, והלימודים מתחדשים בכחות פנימיים יותר אותם קבלנו במשך חודש תשרי. סדרי הלימוד נכנסו לשיגרה, ואני מנצל את הזמן בצורה נאותה (עכ"פ, כך זה היה נראה בעיני). באותו חורף התחלתי - יחד עם עוד מספר תלמידים - ללמוד טוש"ע "יורה דעה" והספקנו ללמוד את הסימנים החשובים שיש לדעת אותם כדי לקבל סמיכה - יורה, יורה. על פי הוראה של הרבי, החלו מספר תלמידים להתאמן במקצוע השחיטה, וזאת במטרה שכל אחד מהם יידע את האומנות הזו, באם הוא יישלח - בבוא היום - למקום בו לא יוכל למצוא שו"ב. יחד עם לימוד הלכות שחיטה, היינו מתאמנים ב"העמדת הסכין" בהדרכתו של השו"ב הותיק ר' אברהם גורדון (אחיו של ר' יוחנן גורדון) שעה-שעתיים בכל יום. הצלחנו אף לקבל ממנו "קבלה" ו"הודעה", אולם למעשה, לא השתמשתי אף פעם במקצוע הזה שרכשתי בהיותי בישיבה.

כדי להרחיב את ידיעותינו בתורת החסידות, פנינו אני וחברי נתן גורארי אל הרש"ג בבקשה שיסכים לקבוע אתנו שעור בדא"ח, שכן הרש"ג היה ידוע בתור משכיל גדול בחסידות ובעל כושר הסברה נפלא, ואפילו בענינים עמוקים ידע למצוא את המלים הנכונות לצורך הסברת הענין. הרש"ג הסכים לקבוע שיעור פעמיים בשבוע בשעות הערב המאוחרות. בשעה הקבועה עלינו לביתו שבקומה ג' ולמדנו את המשך תרצ"ז, היה זה תענוג לשמוע ממנו הסברים על נושאי הלימוד, הסברים שהעשירו לא מעט את הטוב טעם שבתורת החסידות. יש לציין, כי הרש"ג היה נמצא כל היום במשרדי הישיבה, וכשהיה חוזר לביתו היה עייף למדי, אך בשעה שנכנסנו אליו, היה מתנער מהעייפות ומתחיל ללמוד בעירנות הראויה לציון.

בתור תלמיד בתו"ת, הנני נמצא אמנם במסגרת מסויימת והיא מסגרת הישיבה, אך מאחר ואנו לומדים ומתפללים בבנין 770 שבו גר הרבי וכן משמש המקום כבית כנסת לאנ"ש הגרים בסביבה, ובעיקר בשבתות ובחגים, לכן חושבני שאין לפסוח גם על הנעשה בתחום זה. מה גם שיש כאן שילוב בין הישיבה לבין אנ"ש, ובפרט שרוב התלמידים הלומדים ב 770, נמצאים כבר על סף הבית שהם עתידים להקים בשעטו"מ.

באותה תקופה שאני שהיתי, כלומר בשנים תש"ח - תש"ט, הרבי הריי"צ לא התפלל בביהכנ"ס הנמצא בקומת הקרקע. גם בש"ק היה הרבי מתפלל בחדרו, ואילו בשבתות בהם קוראים את "ארבעת הפרשיות", היה עולה מנין מאנ"ש וקוראים בתורה, בחדר הגדול הסמוך לחדרו של הרבי. בימי החגים התפללו את כל התפילות בחדר זה, מספר המתפללים בחדר זה לא היה רב, כי לא כל אחד הורשה לעלות לקומה ב' ואילו לקריאת התורה נכנסו כמנין אנשים לחדרו של הרבי, ושם על שלחנו קראו בתורה ואז הרבי היה עולה למפטיר. הדלת בין שני החדרים הייתה פתוחה, וכך הייתה אפשרות לכל הציבור שהשתתף בתפילה, לראות את הרבי. במשך השנה השנה כולה התפללנו, הן אנ"ש והן התלמידים, בביהכנ"ס שבקומת הקרקע, גם שני חתדב"נ, הרש"ג והרמ"ש התפללו כאן.

... כפי הידוע, קנה כ"ק אדמו"ר הריי"צ שלש עליות עבור שני חתניו ונכדו. הרש"ג היה עולה בכל ש"ק לשלישי, ואילו הרמ"ש היה עולה לששי. העליה שביעי שהיתה מיועדת עבור הנכד, לא נוצלה על ידו משום מה. את העליות קנה הרבי הריי"צ מכספו, והיה משלם מראש עבור כל השנה כולה. את הכסף עבור העליות שילם הרבי הריי"צ לגבאי ר' יוחנן גורדון.

בהקשר לזה, ראוי לציין את העובדה הבאה: בתחילת שנת תש"י הזמין הרבי הריי"צ את הגבאי ר' יוחנן גורדון על מנת לשלם לו עבור העליות כפי שנהג כל השנים. הרבי מסר לר' יוחנן סכום כסף שהיה קטן בהרבה מהסכום שהיה מקבל בכל שנה. ר' יוחנן לא שאל שאלות וקיבל את מה שנתנו לו. לאחר ההסתלקות של הרבי הריי"צ ביום שבת אותה שנה, רק אז נזכר ר' יוחנן בסכום הכסף שקיבל וכשבדק את החשבון המדויק, נוכח לדעת שהסכום היה בדיוק עד לאותו תאריך.

בליל ש"ק, כאמור, לפני קבלת שבת היה סדר חזרת דא"ח ע"י אחד התלמידים. בש"ק בסעודה שלישית היה הרש"ג חוזר מאמר חסידות בפני הקהל שלא היה גדול. ואילו בשבת מברכים לאחר התפילה היה הרמ"ש מתוועד עם ציבור המתפללים שנשארו לקידוש, בעיקר היו אלו בע"ב שגרו באיזור ונהנו לשמוע מהני מילי מעליותא. וגם כאן מספר המשתתפים לא היה גדול. הרמ"ש עצמו לא עשה קידוש ולכן הדיבורים שהוא דיבר היו ללא אמירת "לחיים". אינני יודע לקבוע את הסיבה, אך זו הייתה עובדה שמבין התלמידים, רק מעטים ראו לנכון להיות בהתוועדות זו של שבת מברכים, ות"ל שאני הייתי בין המעטים הללו. התקופה אז, כזכור, הייתה תקופה קשה ליהודי ארץ ישראל ולכן לעתים קרובות בקשתי מהרמ"ש ברכת ישועה והצלה להורי ולמשפחתי בתוך כלל אחב"י, וזאת בהתאם למקובל, מה שהתוועדות חסידית יכולה לפעול וכו'.

לפי הידיעות המתקבלות מא"י, חלה רגיעה בקרבות הדמים והחיים מתחילים להכנס למסלול תקין. הלימודים נמשכים כרגיל, והנה אנו מתקרבים לסוף החורף, כאשר עומדת בפני השאלה: מה הלאה ?

אמנם לפנינו עדיין ימי הפורים וחג הפסח, אך יש כבר לתכנן מה הם הצעדים הבאים שלי.

את הבית אשר ייעדתי, הייתי מעוניין לבנות בארץ ישראל קרוב להורים, כדי שאוכל בבוא הזמן לגרום נחת רוח להורי שהשקיעו מאונם כדי לחנכני ולהביאני עד הלום. אולם בינתיים מציעים לי כבר כמה הצעות שקשה לסרב להן אך גם אינני מעוניין לשקול אותם ברצינות. בינתיים אני נותן לבעיות הללו לחלוף על פני, ומה שלא יעשה הזמן, לא יוכל השכל לעשות מאומה. הולכים וקרבים ימי הפורים ואני דרוך לקראת ההתוועדות של פורים, כאשר קיים חשש פן לא אזכה להכנס לאותה התוועדות, שכן רבים הם האורחים הבאים לסעודת פורים, כולל אורחים הבאים מחוץ לעיר, ובגלל הצפיפות הגדולה, ישנה הגבלה חמורה לגבי השתתפותם של התלמידים. מנסים למצוא דרכים כיצד להתגבר על המכשולים העלולים להיות ברגע האחרון, והנה צץ ועלה רעיון פז כיצד נכנסים להתוועדות פורים ללא כל קושי. היות ואנו לומדים דא"ח אצל הרש"ג, החלטתנו להכנס אליו ביום הפורים לאחה"צ ע"מ ללמוד את שעורנו הקבוע, ואילו לאחר הלימוד נרמוז לו בצורה ברורה כי אנו מעונינים להשתתף בהתוועדות ומבקשים ממנו כי יאות להכניס אותנו בשעה שהוא עצמו מתכוון להכנס פנימה. הרש"ג נענה לבקשתנו ואמר: אמנם להכנס יחד אתו, זה לא יוכל להיות בגלל סיבה טכנית, אבל הוא הבטיח חגיגית כי הוא ידאג אישית כדי שנהיה בהתוועדות. הרש"ג אכן קיים את הבטחתו ודאג לכך שאנו נהיה בהתוועדות פורים. עבורי היתה התוועדות זו משמעותית במיוחד, שכן את כל דברי הרבי שנאמרו בסעודת פורים, יכולתי לשמוע היטב ולהבין כל מילה שנאמרה, וידעתי לחזור על שיחות הקודש באופן מדוייק, ויתרה מזו, הצלחתי לזכור את השיחות הללו במשך זמן רב שלא כמו בשיחות האחרות, ואף העלתי על הכתב את השיחות מהתוועדות פורים.

שטורעם.נט SHTUREM.net

קטע קצר מיומנו על הקמת "צעירי אגודת חב"ד" בארה"ק ופעולותיהם הראשונות כערבי חב"ד

...לאחר שהוחלט על דעת כל אנ"ש שבארה"ק ... , לקבל את נשיאותו של כ"ק אדמו"ר הרמ"מ שליט"א, החלה תקופה חדשה בכל הקשור לתנועת חב"ד ובמיוחד בביצור וחיזוק המוסדות הקיימים, וכן בגיוס כוחות ומשאבים בכדי לצאת בתנופה רבתי על מנת לקדם את הפצת היהדות ותורת החסידות בקרב החוגים השונים.

אמנם, לפני שנים מספר יסד כ"ק אדמו"ר הריי"צ נבג"מ זי"ע את אגודת חסידי חב"ד ובראשם הרה"ג והרה"ח מוהר"ר שאול דוב זיסלין, הרה"ח ר' משה גוראריה והרה"ח ר' חיים יוסף רוזנבלום. באותו זמן, עיקר תפקידם היה לייסד בכל מקום אפשרי שיעורים ללימוד דא"ח, ואכן באי=אלו מקומות נתארגנו שיעורים ללימוד דא"ח, והדבר גרם להתעניינות בתורת החסידות, אך האמת ניתנת להאמר, כי לא ראו בכך משום פריצת דרך שתביא במשך הזמן להתעוררות כללית בכיוון של "יפוצו מעיינותיך חוצה", ובמשך הזמן באה חולשה בנושא זה עד אשר בא הקץ לשיעורים שהיו קיימים.

אולם כאשר כ"ק אדמו"ר הריי"צ יסד את כפר חב"ד, ובד בבד החלה גם התפתחותם של מוסדות שונים, ראו צורך לבסס את "אגודת חסידי חב"ד" בתור גוף חוקי אשר מתפקידו יהיה: א) לפקח על כל מוסדות חב"ד בארה"ק. ב) לייצג את תנועת חב"ד כלפי חוץ. וזאת בנוסף על הפצת לימוד תורת החסידות ע"י ארגון שיעורים במקומות רבים בארה"ק. לשם כך צורפו עוד חברים להנהלת אגודת חב"ד וביניהם, הרה"ג והרה"ח ר' אליעזר קרסיק, הרה"ח ר' פנחס אלטהויז ועוד. במשך תקופה זו עשתה אגודת חב"ד לטובת ביסוסו והתרחבותו של כפר חב"ד ע"י מו"מ מוצלח עם הגורמים הרשמיים שטפלו בעניני התיישבות.

את הפעילות בענין הכפר ריכז ר' פנחס אלטהויז, אשר בשיתוף עם מר זלמן שז"ר (אז יו"ר הסוכנות היהודית) ועם עוד אישים, הצליח להקים את כפר חב"ד ולבססו.

צעירי אגודת חב"ד בארה"ק

במכתב לאגודת חסידי חב"ד שנכתב ביום כ"ד סיון תשי"א כותב הרבי, בין השאר: לדעתי באה העת לארגן מחלקה מיוחדת בין הצעירים מאנ"ש והקרובים לרוח חב"ד, והכוונה בשתיים: בשביל חיזוק כחותיהם הם, ובשביל עבודה בחוגים רחבים יותר של הנוער, אשר אופי מיוחד, גישה מיוחדת ותפקידים מיוחדים לעבודה זו.

עם קבלת המכתב נקראה אסיפה מורחבת של צעירי אנ"ש מכל הארץ, ולאחר דיונים שנסבו בעיקר על הנושאים המיוחדים שיש לעסוק בהם, בהתאם לרוח הדברים שיש

במכתב, נבחרה הנהלה בת שבעה חברים אשר מתפקידה יהיה להביא את הדברים לידי פועל. כך נוסד הארגון החדש: צעירי אגודת חב"ד בארה"ק.

בין חברי הנהלה נבחרתי גם אני, ולקחתי חלק לא מבוטל בפעילויות המגוונות עליהם הוחלט בישיבות המרובות שקיימנו עם הקמת הארגון. בין השאר, הייתי מוסר שיעור שבועי בתניא בישיבת "בני עקיבא" שבכפר הרואה. כמו"כ הייתי ממונה על הפרסומים שבכתב שי"ל מטעם צעירי חב"ד, ובכלל זה עריכת "בטאון חב"ד" שהתחיל להופיע באלול תשי"ב.

למרות האמצעים הדלים שעמדו לרשותנו באותם ימים, הצלחנו להביא לתודעת הציבור, את מהותה של חסידות חב"ד ואת דרכי פעולתה בכל הנוגע להפצת יהדות ורוח החסידות בקרב חוגים נרחבים. מזמן לזמן נערכו כינוסי נוער במטרה להביא בפניהם את הטוב טעם שיש ביהדות ובפרט כאשר זו באה לידי ביטוי בהתנהגות חסידית. חודש תשרי היה מוקד לפעילויות שונות, החל מזיכוי הרבים, - בעיקר במוסדות רפואיים - בתקיעת שופר, נטילת לולב וארגון שמחת בית השואבה במקומות רבים בארץ. גולת הכותרת של צעירי חב"ד באותם ימים היה המבצע שנקרא בשם "ערב חב"ד". לשם כך הוקמו צוותים של ארבעה-חמישה צעירים, אברכים או בחורים, אשר נסעו לקיבוצים ולמושבים לפי בקשתם של הנ"ל, הללו בקשו לשמוע ולדעת, מהי יהדות? מהי חסידות?. הצוות כלל, מרצה וכמה מנגנים. עשרות צעירים התנדבו למבצע זה, אשר נמשך כמה שנים והקיף מאות קיבוצים ומושבים בכל רחבי הארץ, שזכו להכיר על קצה המזלג את היהדות ואת שיטת החסידות.

לאחר תאום עם מזכירות הקיבוץ או המושב, נקבע התאריך ל"ערב חב"ד". היינו מגיעים למקום בשעות הערב, את פנינו היה מקבל רכו התרבות של הישוב, ולאחר שיחת הכירות קצרה, הגענו אל חדר האוכל שהיה מלא מפה לפה, ולפעמים גם הרבה מבני הנוער. את הערב פתחנו בד"כ בניגון חסידי עליז, לאחר מכן היה המרצה מסביר את מהותה של היהדות בכלל ואת דרכה של חסידות חב"ד בפרט. רוב המרצים היו בעלי שפה עשירה שידעו גם למסור את הדברים בצורה אינטלקטואלית, דבר שהביא להתרשמות חיובית של הקהל. לאחר מכן באו שאלות שונות שעליהן נתבקש המרצה לענות. יש לציין, שרוב השאלות היו שאלות עניניות, אם כי פה ושם היו גם שאלות סתמיות. בין פרק לפרק שרו ניגונים חסידיים שהכניסו את השומעים לאוירה מיוחדת. "ערב" כזה נמשך שעות רבות, ובמקרים רבים הביעו כמה חברים מהקיבוץ להמשיך לשבת ולשוחח לאחר סיומו הרשמי של ה"ערב", (היה זה מעין "התוועדות") ולא אחת היינו חוזרים הביתה, בשעות המוקדמות של הבוקר.

מן הראוי לציין, שבכל מקום אליו הגענו, עברנו תחילה "טבילת אש" אשר לא היתה כ"כ נעימה. עם כניסתנו לאולם האוכל, אפשר היה להבחין בחיוך לעגני על פני מאות הנוכחים הנועצים בנו זוג עינים, כאילו זה בא לומר: מה יכולים כבר האברכים המזוקנים

הללו להביא בפנינו, נושא או רעיון שיכול לעניין חברי קיבוץ נאורים ובעלי השכלה כמונו. אולם כעבור דקות ספורות, עם תחילת ההרצאה נמוג החיוך ובמקומו באה הקשבה רצינית שהעידה על התעניינות מרובה. זאת יכולנו ללמוד גם מאופי השאלות וגם מהתוכן שלהן.

באותם ימים ראינו את מבצע "ערב חב"ד", כנושא עיקרי בפעילות של צעירי חב"ד, שכן ע"י כך אנו מצליחים להגיע אל מעוזי הציבור שהינו רחוק מיהדות ומנותק משרשי האומה הישראלית, ומנסים להעביר אליהם מסר יהודי מקורי.

זכורני, כי לא אחת נשלחו אל צעירי חב"ד חיצו לעג, על הדרך שבה אנו פועלים בתוך הקיבוצים וביניהם גם קיבוצי השמאל של "השומר הצעיר" שהיו ידועים כעויינים לכל מה שריח יהדות נודף ממנו. האם אתם חושבים שיש בכחה של ההופעה שלכם בקיבוצים להביא את החברים לידי שמירה על תורה ומצוות? - שאלה זו נשאלתי ע"י מכרים וידידים שבאו מחוגים שונים. על כך עניתי: אף אחד מאתנו אינו משלה את עצמו, כי לאחר "ערב חב"ד" כזה, הנה למחרת בבוקר יניחו כולם תפילין. אבל ברור הוא, שהמפגש הזה נטל את העוקץ שהיה מכוון נגד יהודים שומרי תומ"צ, ואולי הצלחנו לצמצם במעט ולהקטין את העוינות כלפי היהדות השורשית ונושאי דגלה. ואם אכן היה זה כך - דיינו. איך שלא יהיה, אנו בטוחים שגרעיני האמונה אותם זרענו, לא נזרעו על קרקע צחיחה, מאחר ולב ישראל ער הוא, ויש יסוד להאמין כי הזרעים שנזרעו באותם ימים, החלו לנבוט פה ושם. עדים אנו להתעוררות שהחלה בקיבוצים לפני שנים, אם זה בהקמת בית כנסת או בפתיחת חוג ללימודי יהדות, ולאחרונה אף התבשרנו שהוקמה מקוה טהרה באחד הקיבוצים. ובפרט כאשר יודעים אנו על הרבה מבני הקיבוצים שחזרו בתשובה והרבה מהם עדיין מחפשים את הדרך ליהדות אמיתית, הריני זוקף את כל זה בזכות אותם מפגשים שהיו לנו. אמנם באותה שעה לא ראינו שום דבר, אך אנו מאמינים שהחברים שנאמרו מתוך אמונה שבלב ובכנות, אכן החלו לאט לאט לחלחל טיפין טיפין ופעלו את פעולתם המבורכת. ובפרט כאשר כולנו יודעים את הכלל: "ברית כרותה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם".

כל הפעולות שנעשו על ידי צעירי אגו"ח, היו כמובן, מדווחים לרבי, כך שכל פעולה ופעולה שנעשתה היתה ידועה לרבי, ולא אחת הגיעה תגובה שבה הרבי לא היה מרוצה מצעד זה או אחר, אולם מאידך, קבלנו הרבה הנחיות בקשר לפעילויות שלנו ובפרט בפעילות הקשורה ל"ערבי חב"ד". אחת ההנחיות היתה, שאין לקיים ויכוחים אלא רק להסביר את הנושא ולענות על השאלות. הרבי הסביר אז, כי כאשר נכנסים לויכוח הרי יש בזה נימה של נצחנות ואז איך שזה לא ייגמר, לא הושגה המטרה, אפילו כאשר ידך בויכוח היתה על העליונה ובודאי לא כשהמצב הוא הפוך. כמובן שאנו שמרנו בקפדנות על ההנחיה הזו ונמנענו להכנס לויכוחים ולכן ראינו הצלחה מרובה בפעילות של "ערבי חב"ד" שהתנהלו על מי מנוחות.

כאמור, היו "ערבי חב"ד" באותן שנים, גולת הכותרת של צעירי חב"ד, ובהם ראינו צינור

השפעה שבאמצעותו ניתן להחדיר יהדות גם למקומות שהם בבחינת "חוצה" למהדרין... הפעילים שעסקו בזה, לא שקטו על השמרים, אלא חיפשו דרכים כיצד להכניס רוח רעננה בכל הקשור למבצע "ערב חב"ד". לשם כך נערכו מפעם לפעם מפגשים בין המשתתפים, על מנת ללמוד ולהפיק לקחים מתוך הדוחו"ת שנתקבלו מהצוותים. במקרים רבים אף הזמינו מומחה לתורת הנאום על מנת לשמוע ממנו כיצד בונים הרצאה מעניינת וכיצד יש להופיע בפני ציבור. הדברים נקלטו כראוי, ואכן חלו שיפורים הן מהבחינה הערכית והן מהבחינה הטכנית.

אין ספק שהמפגשים הללו תרמו לכל אחד מהמשתתפים, מאחר וכל אחד סיפר מהתרשמותו האישית לגבי ההופעה באותו ערב חב"ד שבו הוא השתתף, וכך יכלו ללמוד אחד מהשני. כמובן, שלא חסרו גם דברי בקורת על דברים שנאמרו, או על הופעה מסויימת שלא הרשימה במיוחד. אך למען האמת עלי לציין, כי דברי הבקורת הצטיינו בכנות שלהם שבאו אך ורק לתקן ולא ח"ו בכדי לפגוע במישהו. כשאני מנסה לשחזר את הפעילות באותם ימים, וכן את המוכנות הנפשית של העוסקים במלאכה למען השגת המטרה, כאשר כל זה נעשה מתוך אחווה אמיתית, - הריני מתמלא געגועים לאותה תקופה מבורכת.

אין באפשרותי לקבוע, מה גרם להפסקת המבצע של "ערבי חב"ד" שתרמו כל כך לקירוב לבבות. ייתכן שהיו אלו סיבות אובייקטיביות, שלא היתה לנו שליטה עליהן, אולם איך שלא יהיה, יש להצטער על כך.

שטורעם.נט SHTUREM.net

דברי ימי הקמת בית הספר "רשת אהלי יוסף יצחק" בעיר יפו ושליחותו בתשי"ט למושב ברוש להקים בית ספר נוסף של הרשת

... כך נפתחו באותה תקופה ארבעה בתי ספר ממ"ד שנמסרו ל"רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש" אשר הוקמה ע"י כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, בתור רשת חינוכית בלתי מפלגתית. ארבעה בתי ספר אלו הוקמו במקומות הבאים: גבעת התמרים (סחנה דרוויש) יפו. כפר זרנוקה ע"י רחובות. שכונת מלחה, ירושלים. שכונת אליעזר, כפר סבא.

אין בידי פרטים, כיצד פעלו שאר בתי הספר ואיך תיפקדו בימים הראשונים של שנת הלימודים תשי"ג שנפתחה באלול תשי"ב, אך על ביה"ס ביפו אותו נהלתי מיומו הראשון ואילך, עליו יכול אני לתת תאור מפורט, על מהלך הפתיחה ואופן ניהולו בתנאים לא תנאים שהיו קיימים אז.

"פעילים" יחד עם עסקנים מכפר חב"ד מקימים בי"ס

לאחר נסיונות חוזרים של ארגונים שונים לפתוח בי"ס דתי במקום הזה, נסיונות שלא עלו יפה, באים למדבר הרוחני קומץ קטן של עסקנים מכפר חב"ד שהצטרפו לפעילי ה"חבר התורתי", העוברים מבית לבית ומצריף לצריף, ומצליחים לשכנע את ההורים כי עליהם להמשיך לחנך את ילדיהם ברוח היהדות כפי שזה היה מקובל אצלם עד כה. האמת היא שלא כולם מוכנים לעשות את הצעד הנועז, להוציא את הילדים מביה"ס הממלכתי ולהעבירם לבי"ס ממלכתי דתי שלמעשה עדיין אינו קיים. רק מבטיחים שהוא יקום. אולם הורים רבים מוכיחים כי גם בארץ ישראל עדיין יש מקום לקצת מסירות נפש למען מטרה קדושה ונעלית כמו ענין החינוך לחיי תורה ומצוה. הגיע יום פתיחת שנת הלימודים תשי"ג, והנה בשעה שמונה באים למעלה מ-60 תלמידים אל הגבעה שם אמור היה לקום בית הספר. הילדים הגיעו בלווית הוריהם, אך אלו מתאכזבים. הובטח להם שכאן יקום מבנה ביה"ס בו יוכלו ילדיהם ללמוד, והנה התחילה שנת הלימודים ומבנה עדיין לא נמצא. במקום זה עומדים כאן כמה ספסלים מתחת לעץ תות בעל ענפים מרובים הסוככים ומגינים על הילדים מפני קרני השמש. על הספסלים הללו יצטרכו ילדיהם לשבת כאשר הספרים מונחים על הברכים, ואילו להשתמש במכשירי כתיבה אין הדבר אפשרי. אין לכחד. ההורים לא היו מאושרים מכך. אך בראותם את המורים הצעירים מלאי המרץ אשר עשו מאמצים נואשים על אף הכל, נתנו בנו אימון וידעו כי לא נאכזב אותם. את הילדים חלקנו ל-3 קבוצות באופן כזה שתהיה אפשרות לרכז כל קבוצה בהתאם לגיל ולרמת הידיעות שלה. שתי קבוצות נמסרו לשתי מורות שנרתמו למשימה, ואילו את הקבוצה השלישית לקחתי תחת חסותי. התחלנו ללמד את הכתות הללו, כאשר הכל נמסר על ידינו

בעל פה. בידי התלמידים אין ספרים ואין מחברות ובפרט כאשר אין אפשרות להשתמש בהם גם אילו היו בידיהם ספרים ומחברות, וזאת מהסיבה הפשוטה - אין מקום היכן להניח אותם. הצלחנו להחזיק את הילדים עד השעה 12, ובוה סיימנו את יום הלימודים הראשון. אנו המורים, פקפקנו אם התלמידים יבואו גם למחרת, כי סוף סוף אי אפשר לראות בזה מקום לימודים כראוי לבי"ס. אולם למרבה הפלא הגיעו למחרת תלמידים נוספים, ובמשך הימים שבהם לימדנו תחת כיפת השמים גדל מספר התלמידים והגיע ל 100 בערך. כשאני מנסה לשחזר את אופן ההוראה תחת כיפת השמים באותם הימים, וכן את הסכמת ההורים לשלוח את ילדיהם ל"בית ספר פתוח" כאשר לא נראה באופק שום מבנה שאפשר להצביע עליו כבית ספר, הריני נדהם ומתפעם מכח הרצון שהיה לנו - קומץ המורים - באותה עת, לקיים את השליחות החינוכית ויהי מה. ואילו את הסכמת ההורים לשלוח את ילדיהם אלינו, ראינו בזה נס גלוי שבא בזכות ברכתו של הרבי להצליח במשימה של הצלת ילדי ישראל לחינוך יהודי מקורי.

כעבור כמה ימים, קבלנו רשות מגבאי ביהכנ"ס סמוך, ללמד את התלמידים בתוך מבנה ביהכנ"ס. אמנם אין המקום מתאים לקליטת תלמידים הזקוקים לשמוע שיעורים סדירים, אך לכל הפחות הם נמצאים תחת קורת גג.

בעוד ניטש הויכוח בין משרד החינוך והתרבות, שאישר את פתיחת ביה"ס, לבין מחלקת החינוך של עיריית תל אביב שהתנגדה לפתיחת ביה"ס במתכונתו הנוכחית, עשו צעירי כפר חב"ד מעשה נועז שהפך להיות עובדה מוגמרת. באחד מלילות חודש מרחשון הקימו הנ"ל על הגבעה צריף שוודי שהיה מורכב מלוחות עץ, רצפת עץ וגג רעפים. את הצריף שהיה מפורק, הביאו מהישיבה בלוד, ולאחר עבודה במשך כל שעות הלילה, עמד הצריף על תילו. צריף בן שלשה חדרים, אמנם לא מהודרים, אך בתנאים הקיימים הרי זה לפחות נותן אפשרות לקיים לימודים סדירים פחות או יותר. כך זכינו להכנס לצריף ולקיים בו לימודים סדירים וזאת לאחר שדאגו להביא גם שלחנות וספסלים לתלמידים וכן ציוד לימודי כללי.

כעת ישנה אפשרות לסווג את התלמידים לפי כתות. בכל כיתה ישנו מורה מחנך. ביה"ס מקבל צורה עם מערכת שיעורים מסודרת וקבועה. בגלל חוסר מקום, נאלצים ללמוד גם במשמרת שניה. הבנים לומדים במשמרת ראשונה ואילו הבנות - במשמרת שניה.

עוברים הימים ומספר הילדים הולך וגדל בעו"ה, הצפיפות בכתות קשה מנשוא, נוסף על המחנק והחום, אבל מפליא הדבר, שכל זה אינו מהווה גורם מפריע, אדרבה, אין לך יום שלא באים תלמידים חדשים.

כדי לפתור את הבעיה, פנינו לגבאי בית כנסת סמוך לאפשר לנו ללמד שם שתי כתות. הרשות ניתנה, ולביהכנ"ס הועברו שתי כתות.

נחרץ גורלו של ביה"ס

עברו מספר שבועות והנציגים הדתיים במועצת העיר (הרב י.מ. אברמוביץ, ר' א. בויאר ור' מ.ד. מגיד) באים יחד עם מנהל המחלקה לחינוך של ע.ת.א., לבקר את ביה"ס החדש.

הם אינם מאמינים למראה עיניהם. הם הועמדו בפני עובדה מוגמרת, פשוטו כמשמעו. מנהל המחלקה לחינוך, מסתכל, מתבונן בכל כחה, רואה ובודק את התנאים בהם נמצאים עשרות התלמידים, וכאיש מקצוע הוא פונה אל חברי העירייה ומודיע להם, כי למיטב הכרתו, הדבר הזה לא יחזיק מעמד ותוך שבועיים הכל יתפורר, ולכן, לדעתו, לא כדאי להשקיע כאן אף פרוטה. אחד הנציגים אומר לו בתגובה: אינך מכיר את אנשי חב"ד. אם הם החליטו שכאן יקום בית ספר, לא ירתיע אותם שום דבר, כי הם כבר מנוסים בכך, והם אף הצליחו להתגבר על קשיים יותר גדולים מאלו.

באותו מעמד, כאילו נחתך גורלו של ביה"ס. ואכן זכה בית ספרנו - לאחר אותו ביקור - לאישור העירייה והכרה כמוסד חינוך ממלכתי דתי הזכאי לקבל את כל השירותים שמקבלים שאר בתיה"ס בת"א-יפו.

חנוכת הבית לבית הספר בעיר יפו תשט"ו: מימין הרב פנחס אלטהויו, (עומד) הרב איצ'קה גנזבורג, מנהל בית הספר הרב אורי בן-שחר

במשך השנים, כאשר המקום נעשה צר, רכשה ע.ת.א. בשנת תשט"ו מבנה ישן הסמוך לצריף, ולאחר מכן הוקמו מבנים נוספים שענו לצרכים של ביה"ס, אך כל זה היה בניה ארעית שנעשתה בלחץ של זמן, ונוסף לזה, היו המבנים מפוזרים, דבר שהקשה על ניהול תקין של המוסד החינוכי.

בשנת הלימודים תשל"ה זכה ביה"ס להכנס לבנין החדש שהוקם ע"י ע.ת.א. ברחוב נחל שורק. בבנין הזה שוכנו כל הכתות תחת קורת גג אחד יחד עם חדרי ספח למטרות שונות.

בר מצוה לנערי ביה"ס ביפו תשכ"א: במרכז, מנהל בית הספר הרב אורי בן שחר, נואם, הרב איסר יהודה אונטרמן לימים הרב הראשי לישראל.

שטורעם.נט SHTUREM.net המאבק על נפש ילדי העולים נמשך

בשנים הראשונות של המדינה מגיעים רבבות עולים ממרוקו, לוב, עירק וכורדיסטן. רובם המכריע של העולים הינם יהודים שומרי תורה מזה דורי דורות, מבלי שהעלו על דעתם כי אפשר לחיות כיהודים ללא קיום התורה והמצוות, אך בבואם לארץ נתקלו בהווי חיים שונה לחלוטין ממה שהיו רגילים בארץ מוצאם.

לאחר חבלי קליטה ראשונים, הועברו מרביתם למושבים שהיו פזורים ברחבי המדינה. כל המושבים היו שייכים ל"תנועת המושבים" שהיתה בשליטת מפא"י (מפלגת פועלי א"י). המדריכים שנשלחו למושבים היו כולם על "טהרת" השמאל. המדריכים היו למעשה השליטים הבלעדיים על הנעשה בתחום המושב, הן בענין עיבוד שטחי החקלאות והן בענין הבעיות החברתיות, כולל תרבות וחינוך. ועל פיהם יישק כל דבר. העולים נדהמו לראות מי הם הפטרוניים שלהם, ומהי התרבות שהם מנסים להעניק להם ולילדיהם, אולם הם היו חסרי אונים ולא יכלו לעמוד מול "נותני לחם". הזמן עושה את שלו, והתדהמה פינתה

את מקומה לתסכול ולרוגז, בשעה שהעולים נוכחו לדעת מהו החינוך הניתן לילדיהם ע"י מורים שהם עצמם רחוקים מריח של יהדות וכש"כ מידיעה כלשהי בתורה שבכתב ובתורה שבע"פ. ההתמרמרות הולכת וגוברת, אך לכלל מעשים של ממש, הדברים לא הגיעו, שכן העולים אינם בקיאים ברזי השלטון, ואינם מודעים לתכניות השטניות שהמדריכים מכינים להם, ובפרט כאשר קיים ניתוק בין אנשי המושבים לבין שאר אזרחי המדינה.

בתי הספר שהוקמו במושבים שייכים כולם לחינוך הממלכתי שהצליח תוך תקופה קצרה לשנות את אורח חייהם של התלמידים. אמנם היו בתי"ס בהם היה גם מורה שלימד את התלמידים כיצד מתפללים וכו', אך זה היה רק כסות עינים כדי להרגיע את ההורים הזועמים, אולם השליטה החינוכית היתה בידי מנהל ביה"ס אשר ידע את המשימה המוטלת עליו - להשכיח - ר"ל - מהתלמידים כל זיק הקשור למסורת ישראל סבא. המורים והמדריכים שהיו במושבים, לא נהגו בכפיה כפי שזה היה במעברות. הם למדו מהנסיון שהכפיה בענייני דת ומסורת תגרום לתסיסה והתנגדות, על כן נקטו בשיטה יותר מתונה. למורים לא היה איכפת אם ישנם ילדים בביה"ס שעדיין חובשים כיפה לראשם וכו'. לאט לאט הצליחו המורים לערטל את התלמידים מקדושת המצוות וממנהגי ישראל שעוד היה קיים אצלם. הם עשו זאת ע"י עקירת כל רגש של קדושה המאפיינת את השבת וחגי ישראל. המורים לא זלזלו בימי השבת והחג, אלא ראו בימים הללו ימים של בילוי והנאה, ובמילא הרי כל המצוות הקשורים לימים אלו, וכן האיסורים שהתורה אוסרת אותם, אינם תופסים. בימי השבת והמועדים נערכו טיולים למקומות שונים בארץ, ולא כולם יכלו לעמוד בפני פיתויים כאלו, ובפרט בין הצעירים שבהם. תוך תקופה של כמה שנים ראינו, כיצד בניהם של יהודים שהקפידו על קלה כבחמורה, פנו עורף לתורת ה' ומצוותיה, ועיני ההורים כלות ודואבות מבלי יכולת לעצור את התופעה הזו. כפי שהזכרתי כבר, היו הפעילים של "יני לאחים" נחושים בדעתם לא להשלים עם מצב זה. אמנם בגלל מספרם הכמותי, לא יכלו לחולל מהפכה בנושא החינוך, אולם פה ושם הם הצליחו להוציא יקר מזולל. אני מציין כאן רק שני מקומות והם: מושב ברוש בנגב הצפוני ומושב פרזון בחבל תענך.

היה זה בשנת תשי"ח. "הפעילים" "התלבשו" על שני המושבים הנ"ל וערכו ביקורי בית אצל כל משפחה ומשפחה. ובמשך כמה חדשים של עבודה מאומצת, הצליחו לשכנע את ההורים, להעביר את ילדיהם מחינוך ממלכתי לחינוך ממלכתי דתי. ראוי לציין, כי ביה"ס במושב ברוש היה בי"ס אזורי לילדי המושבים ברוש, תדהר ותאשור. ואילו ביה"ס במושב פרזון היה בי"ס אזורי לילדי המושבים פרזון, מיטב ואביטל.

שלשת המושבים, פרזון, מיטב ואביטל שבחבל תענך, קלטו את העולים שהגיעו מכורדיסטן. ההצלחה של הפעילים במושבים הנ"ל, היתה מאה אחוז.

שלשת המושבים, ברוש, תדהר ותאשור שבנגב הצפוני, הנה ברוש ותדהר, קלטו עולים שהגיעו ממרוקו, ואילו בתאשור היו תושבים ותיקים שהגיעו לשם במסגרת

תכנית שנקראה: "מן העיר אל הכפר". לאור השוני בהרכב האוכלוסייה, היתה ההצלחה שם למעלה מ 70 אחוז בלבד, כי מתיישבי תאשור לא הסכימו לעבור לחינוך ממ"ד (פרט למשפחה אחת, שאכן העבירה את ילדיה לחינוך ממ"ד).

לאור תוצאות הרישום בשני המקומות הנ"ל, הרי לכאורה הכל מוכן לפתיחת בתי הספר במסגרת חינוך ממלכתי דתי. אבל עדיין קיים קושי רב בפתיחתם של בתיה"ס במקומות הנ"ל, והסיבה היא פוליטית. כזכור, המושבים הינם מאוגדים בתנועת המושבים. השליטה בתנועת המושבים היא בידי מפלגת מפא"י, ואיך אפשר יהיה להסכים שבתוך המושבים הללו יהיה חינוך ממלכתי דתי, שבדרך כלל היה מזוהה עם תנועת המזרחי (לימים - המפד"ל). במילים פשוטות. מפא"י חששה שבאם יהיה שם חינוך ממ"ד, הרי במשך הזמן תעבור ההגמוניה במושבים הנ"ל ממפא"י לידי המפד"ל, ולדבר כזה אין הם מוכנים. אי לכך, אין משרד החינוך והתרבות (שאף הוא היה נתון אז בידי מפא"י) מוכן לאשר את פתיחת בתי הספר הנ"ל.

לאחר התלבטויות ושיקולים, הציע סגן שר החינוך עמי אסף למסור את בתי הספר הנ"ל לרשת חב"ד הנמצאת אף היא במסגרת החינוך הממ"ד, אולם אין לה - לתנועת חב"ד - שום זיקה מפלגתית לאף אחת מהמפלגות ואינה קשורה כלל אל המפד"ל, ולכן לא קיים החשש של השתלטות המפד"ל על המושבים הנ"ל. הפתרון היה מקובל על הכל, ואכן בתי הספר במושבים הנ"ל הועברו ל"רשת אהלי"י ליובאוויטש".

שוב אנו עדים לשיתוף פעולה בין "הפעילים" לבין רשת חב"ד, לשם הצלת ילדי ישראל לחינוך תורתי.

... בקיץ תשי"ח הגיע מברק מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו אל הנהלת הרשת, ובו הוא מציע שהמשפחות, ... יסעו למקומות הנ"ל כדי לפתוח שם את בתי הספר.

בין המשפחות שהוזכרו במברק היו משפ' יצחק גנזבורג שנסע לנהל את ביה"ס בפרוון, משפ' דוד לסלבוים שנסעה יחד אתי ומשפחתי לברוש שם נהלתי את ביה"ס בשנת הלימודים תשי"ט (את מקומי בביה"ס ביפו מילא ש. חפר), המשפ' הרביעית שהוזכרה במברק, לא קבלה את ההצעה.

פותחים בהכנות לקראת המעבר מתל אביב למושב ברוש. ויחד עם זה יש גם לגבש צוות שיכלול מורים-ות וכן גננת. ואמנם הצלחנו לצרף אלינו עוד כמה מורים צעירים מתלמידי הישיבה שהכשירו את עצמם להיות מורים בישובי ספר, ובגלל זה קבלו פטור מלשרת בצבא, וכן מורות צעירות שזה עתה סיימו את הסמינר "בית יעקב" בירושלים.

המושב העמיד לרשותנו ארבעה בתיים, שנים עבור שתי המשפחות, בית אחד עבור המורים הרווקים ובית נוסף עבור הגננת והמורות הרווקות.

את הדירה שלנו בת"א השכרנו, וכמה ימים לפני פתיחת שנת הלימודים העמסנו על

משאית חלק מהרהיטים וכן כלי בית וכו' ויצאנו אל הנגב שהיה בתודעה שלנו כמדבר שממה, ואכן לאחר שעות רבות של נסיעה הגענו בשעה טובה למושב ברוש הטובל כולו בים של חול מאדמת הלס שבאזור הנגב.

ההסתגלות לתנאים החדשים, לא היתה קלה כלל. עזבנו בת"א דירה מסודרת, אם כי לא מהודרת, אבל בכל זאת דירה שיש בה שירותים נאותים וכן מקרר חשמלי, (אותו נאלצנו להשאיר בת"א) ואילו כאן בברוש, אין בדירה חדרי שירותים, אמנם המים זורמים במטבח, אבל חוץ מזה אין שום דבר. הילדים שהיו קטנים סבלו מהחום הלוהט ואפילו מים קרים במה לרוות את הצמאון אי אפשר להשיג, שכן בברוש קיימים רק ארגזי קרח, ואת הקרח מחלקים רק ביום ששי. אולם האמת היא, שלא היה הרבה זמן להרהר בכל הדברים הללו, מאחר ועלינו להכין את ביה"ס לקראת פתיחת שנת הלימודים תשי"ט. ובפרט כאשר היינו חדורים ברוח השליחות שהוטלה עלינו ע"י נשיא דורנו, ולכן לא ייחסנו חשיבות לקשיים הקיימים. כולנו ובפרט הצעירים שבינינו, היינו מלאי התלהבות לקראת המשימה הקדושה - לחנך את ילדי ישראל חינוך יהודי מקורי, וזה הכניס אותנו לאופטימיות מרובה, למרות שלא ידענו איך יקבלו אותנו התלמידים והוריהם. אמנם רוב התושבים בברוש ובתדהר הסכימו להעביר את ילדיהם לחינוך דתי, אך ישנם מספר משפחות שראו בנו כאורחים בלתי קרואים, ובלתי רצויים. והיו מעדיפים לראות אותנו מחוץ לתמונה החינוכית של המושב, ובפרט כאשר המורה לענייני דת (שהוא חבר המושב) אשר לימד בביה"ס עד כה, נשאר ללא תעסוקה... ולכן קונן בלבנו חשש סמוי, האם תהיה לנו כאן תמיכה אוהדת או ח"ו... עכ"פ, בימים שנותרו עד לפתיחת שנת הלימודים, עשינו את הכל כדי שהפתיחה תהא מסודרת, מתוך אמונה חזקה כי ברכת הרבי מלווה אותנו בכל שלב ושלב.

כאן המקום והזמן לתאר את מבנהו הפיזי של ביה"ס, בו אנו אמורים לתקוע יתד.

ביה"ס מורכב משלשה צריפים גדולים. כל צריף מכיל כמה חדרי לימוד, חדר ציוד ומחסן. נוסף על צריף ששימש כחדר אוכל.

לביה"ס הדתי נרשמו למעלה מ 70 אחוז מהילדים, ואילו השאר נשארו ללמוד בביה"ס הממלכתי. לאור חלוקה זו מגיע לבית ספרנו שני צריפים ואילו הצריף השלישי יועד לביה"ס הממלכתי שהיה קיים מכבר. היות ושלשת הצריפים נמצאים קרובים אחד אל השני, וכדי להמחיש את העובדה שישנם כאן שני בתי ספר שאינם קשורים אחד אל השני, דרשתי בתוקף להקים גדר בין שני הצריפים שלנו לבין הצריף השלישי. הדבר, כמובן, לא נעם לטעמו של המנהל, בטענה שהילדים כולם הם בני המושב ולמה להפריד ביניהם, והיו גם הורים שתמכו בו, אך אנו היינו בדעה כי מוטב "לחתוך" כעת את העוגה בבחי' "יתבררו ויתלבנו" מאשר לחיות במעין שותפות, דבר שעלול להביא לידי טשטוש בין שתי המגמות החינוכיות. ובפרט כאשר הכוונה שלנו היתה, לשלול לגמרי את החינוך הלא דתי ובמקומו להכניס למושב חינוך אחר לחלוטין, והוא החינוך התורתי שאנו מייצגים

אותו. גם בנושא הציוד הלימודי והספורטיבי עמדתי על כך שתהא חלוקה בין בתיה"ס ולא להשאיר את הציוד כפי שהיה וכל ביה"ס ישתמש בו בעת הצורך. לעזרתו של המנהל שדרש להשאיר את הציוד בשלמותו ולא לחלקו, בא מפקח המחוז של משרד החינוך והתרבות ונימוקו היה שעיי"כ לא נוכל לנצל כראוי את הציוד העומד לרשותנו, דבר שהוא אכן מתקבל על הדעת. אך אנו ראינו בחלוקת הציוד ענין עקרוני ולכן לא יכולנו לוותר על זה. כאשר מפקח המחוז ראה שאנו עומדים על דעתנו בענין זה, לא היתה לו ברירה אלא לקבל את דעתנו.

דרך אגב, הנני לציין כי היחסים האישיים בינינו למנהל ביה"ס הממלכתי, היו מאד טובים, ומה גם שהוא היה אדם נעים הליכות ונוח לבריות. אמנם, הוא ראה אותנו כאנשים זרים שבאו להשיג את גבולו, ואין הוא מרוצה מכך, אך מעבר לזה, אין לו התנגדות שילדי הישובים יקבלו חינוך דתי. אבל מאידך, העובדה שהוא מעורב עם הבריות ויש לו אהדה בקרב התושבים, ונוסף לזה, הרי אשתו היא "אחות" במרפאה של קופ"ח. כל זה היה לכאורה צריך להוסיף נקודות לחובתנו, אולם ת"ל שכל הדברים הללו לא פגמו - עכ"פ, לפי ההרגשה שלנו - בעבודתנו בתוככי המושב.

הגיע יום פתיחת שנת הלימודים. למעלה משבעים תלמידים בלווית הוריהם התייצבו בחצר ביה"ס. נערך מסדר של התלמידים לפי כתות. בתור מנהל ביה"ס הנני משמיע דברים המופנים בעיקר להורים, מסביר להם את המטרה העומדת לפנינו ומביע את תקותי כי בעז"ה נזכה לשיתוף פעולה מלא מצד ההורים, והכל כדי להצליח בחינוך ילדיהם בדרך היהדות הצרופה.

כולם נכנסים לכתות, והעבודה השיגרתית, מתחילה לנתב את דרכנו בעתיד. היום הראשון עבר בהצלחה. הכל פעל בהתאם לתכנית שהותוותה מראש, כולל מערכת שיעורים מסודרת לכל הכתות. עד כמה שזכור לי, לא היו בימים הראשונים, שום בעיות מיוחדות, פרט לאי אלו הפרעות שבאו בעיקר מהתלמידים שבכתות ו'ז', שעדיין לא הצליחו לעכל את המעבר ממגמה למגמה וניסו לבחון את המורים אם הם אכן ראויים לתואר מורה... אולם אך מהרה התברר להם כי יש כאן מסגרת חינוכית רצינית, ומן הראוי לשמור עליה.

הנהלת ה"רשת" מלווה אותנו בדרך החדשה ועוזרת לנו ברכישת ספרי לימוד לתלמידים וכן בקבלת ציוד בסיסי לביה"ס וכו' וכו'. המפקח על ביה"ס מטעם משרד החינוך ותרבות, הוא מר יעקב גוטהולד, יהודי יר"ש בעל רגש חם ואיש חינוך מובהק, משתדל בכל מאודו לעזור לצוות המורים להתגבר על קשיי ההסתגלות ומדריך אותנו כיצד להתמודד עם הבעיות הקיימות בישובי הנגב. אני אישית נעזרתי על ידו בהנחיותיו כיצד לעמוד מול הלחצים של הנהלת המחוז, שלא ראתה בעין יפה את ה"מהפך" החינוכי שנעשה במושב ברוש.

לא עברו ימים רבים ואנו נמצאים על סף השנה ה'תשי"ט. את הימים הנוראים וחג הסוכות עשתה המשפחה בתל אביב, ואילו אני הגעתי לברוש לבדי באותם הימים שבהם התקיימו הלימודים, ורק לאחר החגים חזרה כל המשפחה לברוש כדי להמשיך בעבודת הקודש אשר למענה נשלחנו לכאן.

העבודה השיגרתית בביה"ס מתנהלת ללא דופי, למרות התנאים החיצוניים שלא הכרתי בעבר בהיותי מנהל בביה"ס ביפו, כגון בעיות של אספקת ציוד, ספרים וכדומה, בשעה שביפו היה הדבר מסתדר ללא עיכובים, הרי כאן זה גוזל הרבה זמן ועגמת נפש עד שהדברים באים על תיקונם, אך על אף הכל ולמרות הכל, אין הדבר מפריע למהלך התקין של הלימודים. המורים-ות העושים במלאכה הריהם חדורי אמונה בתפקידם, והתוצאות ניכרות בשטח. אולם מצד שני, קיימת ההרגשה של קשיי הסתגלות לסביבה בה אנו נמצאים, לא רק בגלל השוני שיש במנהגיהם של התושבים אלא גם בגלל הבדלי הגישה לבעיות של שמירה על תורה ומצוות. בה בשעה שאנו רגילים לחיי תורה ברוח החסידות, הרי אצל תושבי המקום, הרי זה כמצות אנשים מלומדה, וברגע שמתנה המסגרת בה היו רגילים בארץ מוצאם, אין הם מסוגלים להפנים את העיקרון של שמירה על תורה ומצוות גם כאשר משתנים התנאים, ולכן אין לנו אפשרות לרכוש במקום מצרכי מזון שרמת ההכשר שלהם הוא פחות מ"מהדרין". נוסף לכך, הרי שנת תשי"ט היא שנת שמיטה. כל אחד מאתנו בהיותו גר במקומו, הקפיד לרכוש את הפירות והירקות בחנויות המיוחדות שמכרו סחורה מהגידולים שלא היה בהם חשש של גידולי שמיטה, ואילו כאן במושב אין דבר כזה בנמצא, ועל כן נאלצנו להעזר בקרובים שלנו או בהנהלת ה"רשת" ששלחו לנו מפעם לפעם ירקות כשרים. אולם לא אחת היינו זורקים לפח האשפה את משלוחי הירקות שהגיעו אלינו ע"י הדואר נע ששירת את ישובי האיזור, וזאת בגלל שעבר זמן די רב מאז המשלוח, עד שהירקות "החליטו" להקב, המצב היה דומה גם לאספקת בשר עוף לש"ק, שנשלח אף הוא בדאר נע, ובמקרים לא מעטים צרפנו את בשר העופות אל הירקות שנשלכו אחר כבוד לפח האשפה. אין ספק, שהתנאים הללו לא פינקו אותנו, אך קבלנו זאת באהבה ובסיפוק מתוך ידיעה כי אנו נמצאים כעת בקו החזית בה מתנהל הקרב על נפש הילד, ולכן אין אנו יכולים לראות בקשיים הללו כסיבה מספקת לרפיון בעבודה או למורך רוח ואכזבה. ידענו גם ידענו, שהנהלת ה"רשת", קרי: הרב חנוין שי', עושה כמיטב יכולתו להקל על סבלנו, ודואג להטבת התנאים ככל האפשר.

קשר עם התושבים גם שלא במסגרת ביה"ס

העבודה בביה"ס בתור מורים ומחנכים היתה, אמנם, המטרה העיקרית, מאחר ואי אפשר היה, להיות מנותקים לגמרי מהווי החיים של התושבים. ואכן שעות אחה"צ והערב היו מוקדשות לביקורים ושיחות עם התושבים על מנת להכיר מקרוב את אורח חייהם ובעיקר את אורח מחשבתם. בשיחות הללו היו משתתפים גם הילדים הבוגרים, והדבר

תרם גם להערכה הדדית וגם לשיפור התדמית של הילדים בעיני הוריהם. ברבות הימים נקשרו קשרי ידידות בין המורים לבין חלק נכבד של התושבים, אשר חרגו מהמסגרת של יחסי הורים ומורים, כי הקשרים שנוצרו היו גם עם אלו שלא היו להם ילדים בביה"ס.

אמנם, רובם המכריע של תושבי ברוש ותדהר, היו תמימי דעים עם דרכם החינוכית של צוות המורים בביה"ס, ואף ראו אותנו כשותפים בחינוך ילדיהם, וזו גם היתה הסיבה שהיינו אהודים על חלק גדול של התושבים. אך למען האמת עלי לציין, כי לפעמים נקלענו למצבים בלתי נעימים שהיו לנו מקור לדאגה לעתידו של ביה"ס, וזאת למרות שלא היה לזה שום קשר לביה"ס.

כולנו מכירים את חילוקי הדעות (במצב הטוב ביותר) הקיימים בין התושבים המתגוררים בישוב כלשהו, ללא הבדל אם אלו תושבים שיש להם יראת שמים או תושבים שאינם כאלו. בעיקר הדבר היה בולט בקרב העולים החדשים, שהגיעו אז (בשנות החמישים) לארץ לא ידועה, וללא כל הכנה מוקדמת הועברו למקומות ישוב נידחים, שם הם אמורים לבנות מחדש את עתידם. גם העובדה שלא כולם שלטו בשפה העברית, גרמה לחיכוכים מיותרים בינם לבין מדריכי תנועת המושבים, ועל הכל, עלתה על פני השטח - חוסר האימון בין איש לרעהו שנבע מהחשד שמא העדיפו את הזולת על פניו. בנוסף לכל אלו ישנם קשיי קליטה לא מעטים, הגורמים לעצבים מתוחים ורגעי רוגז שקשה למנעם. כמו"כ יש לקחת בחשבון, שלא תמיד היתה האוכלוסיה מורכבת מפסיפס של אנשים בעלי רקע דומה, ולמרות שהמוסדות המיישבים השתדלו להקים מושבים מבני אותה העדה, שיש בה אחידות של מנהגים, מנטליות דומה ואורח חיים משותף, וכ"ז בכדי להמנע מחיכוכים מיותרים, ואכן כך היה במושבים ברוש ותדהר, שכלל האוכלוסיה היה מורכב מאחינו יוצאי מרוקו, עם כל זה ראינו כי קשה מאד להביא את כל התושבים לאחדות דעים וזאת בגלל העובדה שגם בני עדה אחת מתחלקים לעירוניים (לשעבר) וליוצאי כפרים (לשעבר). קיימים הבדלים ביניהם בהלך המחשבה בכלל והבדלי גישה לבעיות מופשטות בפרט. בדרך כלל היו העירוניים, יותר משכילים וכל דבר היו שוקלים במבחן ההגיון הצרוף, לעומת הכפריים שהיו יותר רגשיים מבלי לחשוב על התוצאות העלולות לבוא מכך. אם כי שיש לציין שגם אצלם היו הרבה בעלי חכמת חיים שידעו לכלכל את מעשיהם בתבונה רבה, אך בסופו של דבר, רגשי הלב הם שנתנו את ה"טון". מאידך גיסא, יוצאי הכפרים היו חדורים אמונה תמימה ושמרו על מסורת ישראל ללא פשרות, לעומת יוצאי הערים שקבלו את התרבות הכללית וההשכלה מתוצרת צרפת, דבר שהביא אותם - בין השאר - להקל ראש בשמירת התורה והמצוות, ואם בכל זאת המשיכו ללכת בדרך זו, הרי זה רק בגלל המסורת המקובלת במשפחה, ולא מעבר לכך. ולכן בהגיע עת מבחן, לא ידענו בדיוק לאן הרוח נושבת...

כל האמור לעיל, מתייחס לכאורה אך ורק לצורת הניהול של המושב וכן לגיבוש חיי התושבים בתנאים הנתונים וכו'. אבל ביה"ס זהו מוסד בעל מגמה שרוב רובם של

התושבים מסכימים לו, ואין לו שום זיקה לצורת הניהול של המושב וכו'. אולם במציאות שאנו נוכחנו בה, ראינו אז את ביה"ס כנתון בין הפטיש והסדן במאבק שבין שתי הקבוצות שנוצרו במושב, וזאת למרות, שביה"ס, כאמור, לא היה קשור כלל למאבק שבין שתי הקבוצות.

והנה דוקא באותו זמן שביה"ס החל להתבסס מכל הבחינות, התפתח ויכוח חריף בין שתי הקבוצות שבמושב, ואם כי לכאורה, אין הדבר נוגע לנו, אך לצערנו הפכנו להיות מלכודת בין שתי הקבוצות. בני אותה קבוצה שזקפה לזכותה את הקמת ביה"ס הדתי במושב לאחר שהתגברה על מכשולים רבים, גרמו לבני הקבוצה השנייה ל"הוכיח" כי הם לא פחות מוצלחים מהם. כיצד מוכיחים זאת? פשוט מאד. הם ידאגו שביה"ס הזה ייסגר, ולאחר תקופה מסוימת שביה"ס יהיה סגור, הם - אנשי הקבוצה השנייה - יעשו את הפעולות הנדרשות לפתיחתו מחדש של ביה"ס, וע"י כך יראו כל חברי המושב שהם לא פחות מוצלחים מבני הקבוצה הראשונה.

הרעיון ה"גאוני" הזה, גרם לי ולצוות המורים הרבה חרדות, מאחר ולנו היה ברור, שאם ח"ו יגיע הדבר לידי ביצוע, אזי נסתם הגולל על בי"ס חב"ד במושב ברוש. כולם יודעים, כי מלאכת ההירוס היא קלה יותר ממלאכת הבנין, ובפרט כאשר ישנם גורמים שמחוץ למושב כגון: הנהלת מחוז הדרום של משרד החינוך והמרכז החקלאי, שהיו רוצים לראות את ביה"ס הדתי נעלם מהמושב. סגירתו של ביה"ס, אין דבר קל ממנו, אך כדי להקימו מחדש במתכונתו הקיימת, ז.א. בי"ס דתי על כל המשתמע, יש לעבור הרבה מדורי גיהנום על מנת שהדבר יאושר, וגם זה עדיין לא בטוח.

הרבה שעות הקדשתי לשיחות עם אנשי אותה קבוצה, ובהן הסברתי להם כי ההצעה שלהם היא מעשה התאבדות, שבעצם גם הם לא מעוניינים בזה. זקוק הייתי להרבה כח שכנוע על מנת להוכיח להם כי הצעד שלהם יביא לנזק בלתי הפיך. באותם ימים ראיתי, עד כמה יכולים מאויים רגשיים לשבש הליכי תבונה בסיסית. וגם כשאתה מוכיח באותות ומופתים שהצעד שלהם אינו משרת את המטרה, לא קל היה להם להשתחרר מהתפיסה המוטעית שנבעה אך ורק מליבוי היצרים וללא שיתופו של ההגיון הקר. העמל שהושקע נשא פרי, וסוף סוף זכינו בעז"ה להצלחה בנושא הזה שהסתיים בכי טוב. כמובן, שבמהלך הדיונים עם אנשי הקבוצה היינו מדווחים לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, בנוסף על הדיווחים השגרתיים ששלחנו לעתים תכופות מכל הנעשה בביה"ס.

עם סיומו של הסיוט הנ"ל, יכולנו לחזור אל השיגרה ולהקדיש את מרצנו לחינוך התלמידים בהתאם לשליחות שהוטלה עלינו. יש לציין, שעל אף ימי החרדה והמתח שעברו עלינו במשך כמה שבועות, התנהלה העבודה בביה"ס על מי מנוחות, כשהמורים מקדישים את כל מרצם וכוחם בחינוך ובהוראה.

במשך החורף התקיימו בביה"ס חגיגות חנוכה ופורים בנוכחותם של ההורים כאשר כל

ה"תרגיל המסריח" לא הצליח

הזכרתי לעיל, כי הנהלת המחוז של משרד החינוך והתרבות, לא ראתה בעין יפה את ה"מהפך" החינוכי שנעשה במושב ברוש, דברים אלו נכתבו בלשון המעטה, מאחר והנהלת המחוז עשתה הכל כדי להצר את צעדינו בכל מה שקשור לניהול בי"ס דתי, ואף בקשה לרמוז לתושבים כי רצונם להמשיך ולקיים במושב בי"ס דתי, יביא להם נזק. הרמז הזה בא לידי ביטוי מוחשי - ביטולה של המסעדה שסיפקה עד כה ארוחת צהרים לילדי ביה"ס. כמובן, שסגירת המסעדה נומקה בתירוצים שונים, אך האמת היתה כ"כ גלויה עד שקשה היה להאמין לתירוצים הללו. תושבי המקום אמנם רגזו על המעשה חסר האחריות, אך לא התרגשו יתר על המידה מהלחץ שמשרד החינוך מנסה להפעיל עליהם במטרה להניאם מהדרישה שלהם לחינוך דתי.

המבנה של חדר האוכל עמד ריק. לבית ספרנו היה דרוש חדר נוסף עבור כיתה שלמדה בחדר שלא היה ראוי ליעודו, ועל כן בקשנו מועד המושב לאפשר לנו לשכן בחדר האוכל את הכתה האמורה, ואכן קבלנו מהועד את הרשות לכך. ברם, מפקח המחוז החליט שבמבנה הזה תשוכן כתה של ביה"ס הממלכתי. ונשאלת השאלה, הלא לביה"ס הממלכתי אין בכלל כתה הזקוקה למקום הזה? - על כך באה התשובה: בביה"ס הממלכתי למדו בשנת תשי"ח 6-7 נערים אשר כיום מתחנכים במוסדות פנימייתיים שונים ברחבי הארץ, ואת הנערים הללו מבקש מנהל המחוז להחזיר כדי "ליצור" מהם כתה הזקוקה לחדר במבנה העומד לעת עתה ריק. לא זכור לי כיום, מה הביא לביטולו של ה"תרגיל המסריח" אשר עלה במוחו של מנהל המחוז, אך העובדה היתה אז, שהחדר הזה הועמד לרשותנו.

דברים אלו נכתבים למען ידעו הדורות הבאים, כיצד נלחמו אז "אבירי" החוק והדמוקרטיה נגד אלו שלא הלכו שבי אחר קסמי השווא של מדריכי השמאל, ודרשו בכל זאת חינוך דתי. ידענו אמנם, על עשרות מקרים שקרו לפני קום המדינה, כאשר מדריכי "השומר הצעיר" נשלחו מטעם הסוכנות היהודית, לטפל בילדים יתומים שנשארו בחיים והגיעו לטהרן, ואותם מדריכים הכריחו את הילדים הללו להתגאל במאכלות אסורות, וכן מנעו מהם להתפלל או לחבוש כיפה וכדומה. אבל כיום לאחר קום המדינה, כאשר ישנם מוסדות ממלכתיים החייבים לדאוג לכלל האוכלוסיה ללא הבדל גזע ודת, האמנו, כי פעילות עויינת נגד חינוך דתי, שייך להעבר, ואילו מהיום והלאה, יש שלטון תקין שכל מטרתו היא להעניק לתושבי המדינה היהודית איכות חיים רוחנית בד בבד עם חיי רווחה כלכלית, וכל אורח יוכל לחיות כאן לפי אמונתו והשקפתו. אולם למגינת הלב, נוכחנו לדעת כי גם תחת שלטון הנקרא "שלטון תקין", מתנהגים פקידים בכירים כאילו המדינה היא אחוזתם הפרטית, ומנסים לקעקע את יסודות הדת היהודית, ובעיקר לעקור את

החינוך היהודי המקורי מקרב ילדי העולים שברובם המכריע הנם יהודים שומרי תומ"צ. המקרה דלעיל, בו ניסה מנהל המחוז למנוע מבית ספרנו לקבל את המבנה הריק, הוא חלק מצעדי הנקמה נגד ההורים שבקשו לממש את זכותם ולתת לילדיהם חינוך דתי. אולם ההורים בראותם את הנחישות שלנו, אזרו אף הם אומץ ולא נפלו קרבן לאיומים הגלויים שבאו מכיוונים שונים. ושוב עלי לציין, כי דברים מסוג זה, לא הורגשו בקרב המורים ולא השפיעו על מהלך העבודה החינוכית. מפעם לפעם, קיימנו אסיפות הורים כמקובל בכל מקום, וזאת נוסף על מפגשים בהזדמנויות שונות שהיינו מקיימים עם תושבי המקום.

במשך השנה הצלחנו להתערות בחיי המושב. לקחת חבל בשמחות השונות, וכן להשתתף בסעודות אזכרה שנערכו לעילוי נשמות הנפטרים. משמיעים דברי תורה הקשורים לענייני דיומא וכו'. רובם הגדול של התושבים קשרו אתנו קשרי ידידות הנמשכים עד היום הזה. רק בודדים נשארו אדישים כלפינו, אשר משום מה לא נוצרה בינינו שום כימיה. עכ"פ אותם מורים שנשארו גם לאחר שעזבתי את ברוש, המשיכו ביתר שאת לחזק את הקשרים שהיו. הסתיימה עונת החורף של שנת הלימודים תשי"ט, ואיתה מגיעה חופשת הפסח. לקראת החג אנו חוזרים לתל אביב, וגם המורים-ות הרווקים-ות נוסעים לבתיהם לחוג את חג החרות בחוג המשפחה. הלימודים לאחר חגה"פ אמורים היו להתחיל בראשית השבוע, אך אני הקדמתי לחזור לברוש לבדי לקראת ש"ק, וזאת מאחר ובימים הקרובים יערך הרישום לביה"ס לקראת השנה הבעל"ט, ומצאתי לנכון לדבר על כך בש"ק לפני קריאת התורה, ולפנות אל ההורים בבקשה לתת את ידם לביסוסו וחיוזקו של ביה"ס (במילים אחרות, - לדאוג לכך שבמושב ברוש יהיה רק בי"ס דתי בלבד).

ביום ששי אחה"צ הנני צועד לעבר הבית בו אנו מתגוררים, והנה קבוצה של תלמידים רצה לקראתי ומבשרים לי, כי פרצו את הבית שלנו וערכו שם מהפכה. בהכנסי אל הבית, חשכו עיני. המראה היה כאילו לאחר פוגרום של ממש. לא היה דבר מחפצי הבית והבגדים שנשארו במקומם, הכל הוצא מהארונות ופוזר על הרצפה. ואם זה לא היה די, לכלכו הפורצים את קירות הבית והרצפה בטינופת של צואה. לאחר ההלם הראשון, בדקתי אם חסר משהו מהחפצים שנשארו בבית וראיתי ששום דבר לא חסר, אפילו את הצעצועים שהיו בבית, לא לקחו מהם דבר. מכאן הסקתי מסקנה - אמנם הביצוע היה מעשי ידם של נערים צעירים, אבל בפיקוח של מבוגרים שדאגו שאף דבר לא יחסר כשהמטרה היא, להפחיד את העושים במלאכת החינוך.

בש"ק התארחתי בבית משפחת לסלבוים, מאחר ולא היה זמן מספיק כדי לסדר את הבית עד לכניסת השבת. בש"ק בבוקר דברתי לפני קריאת התורה בענייני פרשת השבוע פ' קדושים, וקראתי לציבור לדבוק בערכי החינוך התורתי, כי רק זה הוא הערובה להמשך הקיום היהודי. כמובן, לא פסחתי על ה"פוגרום" שנעשה בדירתתי. אמרתי למתפללים, כי יודעים אנו שהמעשה הזה בא להפחיד אותנו, אך דעו לכם, שלא זו בלבד שאין אנו מתרגשים מכך, אלא אדרבה, זה יוסיף לנו עידוד ומרץ להמשיך בעבודתנו הקדושה ללא

רתיעה, ובפרט כאשר ידוע לנו כי רובם המכריע של התושבים עומדים לצדנו, ובטוחים אנו בעזרתו ית'.

כאן המקום לציין, כי ת"ל היה רישום מוצלח, וכי לקראת שנת הלימודים הבאה יהיה במושב רק בי"ס אחד והוא בי"ס חב"ד. בגלל מספרם המועט של תלמידים שהעדיפו בכל זאת לקבל חינוך בלתי דתי, אין זה מצדיק לקיים בי"ס נוסף, ולכן התלמידים הללו יוסעו לבתי ספר אחרים שבאיזור.

לקראת ל"ג בעומר הוכנה כמות גדולה של עצים, וההדלקה לכבוד ההילולא של רשב"י נערכה ברוב עם ובהשתתפותם הפעילה של המדריכים החקלאיים שהצלחנו לקשור איתם קשרים אישיים וע"י כך גם להעביר להם מידע על עיקרי היהדות וכו'. עם סיום שנת הלימודים, נערכה חגיגת סיום נהדרת בהשתתפות כל ההורים שהביעו את תודתם העמוקה על המאמצים החינוכיים שהושקעו בילדיהם.

שנת תשי"ט היתה עבורי שנת שליחות של ממש, שכן במקום הזה לא ניתן היה לצבור חוויות נוספות מעבר לתפקיד שלמענו נשלחנו לכאן. האמת היא שכל משימה בעלת רקע רוחני, יש בה משום שליחות, שכן זה שקיבל על עצמו משימה זו, הריהו מתמסר אליה מעל ומעבר לגמול החמרי שהוא מקבל עבור ביצוע המשימה, ולכן יש לראות בזה משום שליחות, ובפרט כאשר עוסקים בחינוך הרי בודאי שיש כאן שליחות ממדריגה ראשונה, שהרי אותו מחנך המנחיל לדור הבא את המורשת של העם היהודי לדורותיו, הריהו שליח של כל עם ישראל המעוניין לראות בדור הבא את ממשיכי הדרך שאותה היתווה לנו הקב"ה במעמד הר סיני. שליח כזה העוסק בחינוך, חזקה עליו שהוא ממלא את שליחותו נאמנה, אך יחד עם זאת הוא נשאר בסביבתו הטבעית, הוא נשאר בחוג המשפחה וכן נמצא הוא במסגרת הסביבה החברתית שהוא רגיל לה. יש לו שיח ושיג עם חביריו הקרובים בכל הנושאים הקשורים אליהם, הן בעניני מילי דשמיא והן במילי דעלמא. בקיצור, הוא נהנה משני העולמות, מצד אחד מלאכתו מלאכת שמים, אך בצדו יש גם סיפוק מאויים נפשיים הממלאים את ישותו.

שונה הדבר כאשר שולפים מישהו מהסביבה שלו ושולחים אותו למקום שבו תנאי החיים הם אחרים מאלו שהיה רגיל בהם, וזה כולל הן תנאים פיזיים והן תנאים רוחניים-חברתיים, ובפרט כאשר יש אורח חיים שונה מאורח החיים שהיו רגילים לו, הבא לידי ביטוי בנוסח תפילה, או בכשרות המזון ודיני טהרה וכו' וכו', הרי בודאי שיש כאן ניתוק מחוג המשפחה הקרובה, ריחוק מהסביבה הטבעית עד כדי כך שכמעט ואי אפשר היה ליטול חלק באירועים משפחתיים וכדומה. (יש לזכור, כי באותם שנים היה מצב התחבורה לא כפי שהיא היום, והוא הדין לגבי קשר טלפוני שלא היה קיים). ולכן כאשר "מחזירים את הגלגל לאחור" ומנסים לשחזר את הפעילות של שנת תשי"ט, הריני בא לידי מסקנה, שהיתה זו שנה של שליחות בלעדית, שכן מלבד המשימה שהוטלה עלינו מטעם כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, לא ראינו צורך לבקש תחושות נוספות. אכן שנה זו תשאר בזכרוני

כאחת השנים הפוריות והמעניינות בעבודתי החינוכית רבת השנים.
... עזבנו את ברוש וחזרנו לת"א, ואני המשכתי לנהל את ביה"ס חב"ד ביפו. כפי שהיה
מדובר עם הנהלת הרשת שאני נוסע לברוש לשנה אחת.
... גם אח"כ המשכתי לפקוד את ברוש מזמן לזמן ולהתרשם ולרות נחת מהמשך
העבודה החינוכית שהיתה מושתתת על היסודות שהונחו בעז"ה בשנת תשי"ט.
כפי שזכור לי, המשיך ביה"ס בברוש לתפקד עוד מספר שנים, עד שמספר ילדי
המושבים ברוש ותדהר בגיל החינוך היסודי, הלך ופחת ובמילא לא היה ניתן לקיים שם
בי"ס.

שטורעם.נט SHTUREM.net

מכתב שכתב למשפיעו הגה"ח ר' חיים שאול ברוק ע"ה בימי שהותו
בחצרות קודשינו בתש"ח

ב"ה מוצש"ק אור ליום ה' מרחשון תש"ח, ברוקלין.

כבוד מוהר"ר חיים שאול ברוק שי'

שלום וברכה!

את הבטחתי לכתוב לכב' מכתב הנני מקיים אבל האחור בא בגלל זה שלא היתה לי האפשרות לכתוב היות ועדיין לא הסתדרתי כראוי. ראשית עלי להודיעו כי הנני מרגיש טוב מאד בסביבה החדשה ושלומי הוא ב"ה טוב. כן אוסיף לשמוע גם מכת"ר וב"ב יחיו. בודאי כבר שמע מהורי יחיו מהקורות אתי לאחר שירדתי בשדה התעופה בניוארק ביום ששי בצהרים. הנסיעה כשהיא לעצמה היתה נוחה ביותר ולמרות מזג האויר הבלתי נוח טס האוירון במהירות הדרושה באופן כזה שהספקנו להגיע לניוארק לפני יום השבת אם כי שהינו ברומא ארבע עשרה שעות בגלל זה שעובדי המטוס לא רצו להמשיך לטוס בלילה ע"כ נאלצנו לשון ברומא. אולם כשירדנו בשדה התעופה בניוארק, עכבו את כל הנוסעים שבאו מא"י, בטענה כי חושדים אותנו שאנו נגועים במחלת החולירע הנמצאת במצרים הקרובה לא"י. לכן שולחים אותנו לאי הנקרא עליס איילאנד הנמצא לא רחוק מניוארק למשך כמה ימים ושם יבדקו אותנו אם אנו בריאים. הבשורה הזו לא גרמה לי שמחה יתירה היות ועלי הי' לבלות את יום השבת בסביבה מבודדת ומי יודע כמה זמן נצטרך להיות שם. קיצורו של דבר שביום שני ז.א. בשמע"צ בצהרים שחררו אותנו ובגלל החג לא יכולתי לנסוע לברוקלין וכשהעריב היום נסעתי לברוקלין והספקתי לראות את כל האורחים מא"י ובכלל זה חבריי תלמידי הישיבה בת"א. הוזמנתי להיות נוכח בהקפות בחדרו של כ"ק אדמו"ר שליט"א אולם לא רציתי בגלל זה שהייתי עדיין טרוד מנסיעתי. אולם למחרת בשמח"ת נוכחתי בהקפות בחדרו של כ"ק שליט"א וכמו"כ בזמן הסעודה. כ"ק שליט"א שוחח משך כמה זמן אולם רוב הדברים לא יכולתי לשמוע בגלל קושי המבטא של כ"ק שליט"א – ישלח לו ה' רפואה בקרוב. – אבל הרש"ג שיחי' משמש מעין

מתורגמן ועי"ז ניתנה האפשרות לשמוע את דבריו הק' של כ"ק שליט"א. את כל שיחתו של כ"ק שליט"א אין באפשרותי להעתיק במכתבי זה ורק אכתוב לכת"ר את סיום שיחתו של כ"ק שליט"א כלשונו: "דער אויבעשטער זאל העלפין אַז דאָס יאָהר זאָל זיין אַ סך תנאים'ס, חתונות און שמחות און עס זאל נתמלא ווערן וואָס מיא האָט באַ אונז צוגינומען און זאָל זיין דיא גאולה שלמה ניט נאָר בכח נאָר בפועל" (עכל"ק). לאחר בהמ"ז עזבו המסובים את חדר כ"ק אדמו"ר שליט"א בניגון הידוע כי בשמחה כו'.

זה שבוע ימים שהנני לומד כבר בישיבה הנמצאת בבית המדרש של כ"ק אדמו"ר שליט"א, שם לומדים התלמידים הקשישים כחמישים במספר (כ"י) המטבח נמצא בבנין הגדול של הישיבה המרכזית הנמצאת במרחק מהמקום שבו אנו לומדים ואנו נוסעים באוטובוס מיוחד ג' פעמים ביום לאכול. נגלה אנו לומדים מס' בב"ק בסדר הראשון לפנה"צ וטור יו"ד אחה"צ, טור יו"ד לומדים כעשרים תלמידים. עפ"י הוראתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א. גם אני בין הלומדים טור יו"ד והנני לומד יחד עם חברי נתן גורארי'. אנו לומדים כסדר מסימן א' של הלכות שחיטה וכו' כשיגמרו את הלכות שחיטה יבחנו את התלמידים ומי שיצליח יוכל להמשיך הלאה, אבל לע"ע כל זה עדין לא ברור כ"כ מפני שרק ביום רביעי התחילו ללמוד את הטו"ר יו"ד. בדא"ח עדיין אינני יודע את מקומי. ישנם כמה תלמידים הלומדים בפ"ע דא"ח אולם הרוב עדין לומד אצל המשפיע הרב שמואל לויטין ואילו אני עדין לא הוברר היכן אלמד. בגלל השעה המאוחרת הנני נאלץ לסיים את מכתבי לכן לא אוכל לכתוב לכ' את פרטי סדר הישיבה ומהותה הפנימי של הישיבה. בפעם אחרת אשלים את זה. והנני מבקש מכבודו שיסלח לי על אשר אחרתי במכתבי זה. ואעפ"י שלא ארהיב עוז לדרוש מאתו שיכתוב לי גם מכתבים אולם בתור בקשה הנני מבקש מכת"ר שמפעם לפעם יכתוב לי מהנעשה אתו ומהנשמע בישיבה ומשלום כל משפחתו. כי אעפ"י ששם' חושב שאני... בכל זה כל דבר נוגע לי ואפי' מצבה של הישיבה. לכן אם אקבל מכבודו מכתבים אודה לו מאד מאד.

ר' משה גורארי' נוסע השבוע אי"ה חזרה לא"י באירון. מסופקני אם הצליח משהו בנוגע לישיבה. כל תלמידי א"י דורשים בשלומו

ויפרוש גיני בשלום בנו מנדל ובשלום כל מתפללי ביהכנ"ס חב"ד בראשל"צ ובפרט לר' שכנא ר' אהרן ור' יוסף ויפרוש בשלום ר' רפאל, ר' דוד חנוזין, ר' ניסן וכו'.

ממני תלמידו הדורש שלומו

אורי משתילים.

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת עוסק בצ"צ באמונה

ר' אורי בהרה"ח ר' שאול ע"ה

בן שחר

היה מקושר לכ"ק אדמו"ר הריי"צ וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
ניהל במסירות ובהצלחה בתי ספר של רשת אהלי יוסף יצחק

למעלה משלושים שנה

ושימש כעשרים שנה ראש כולל תפארת זקנים לוי יצחק בת"א

נלב"ע בשם טוב ערב ש"ק פ' תבא י"ז אלול תשס"ז

ת.ג.צ.ב.ה.

שטורעם.נט SHTUREM.net

ולזכות רעייתו – זקנתנו

מרת רבקה עלקא שתח'ל